

Молода Україна

журнал української демократичної молоді

РІК ВИДАННЯ XLIII

ЛИПЕНЬ-ВЕРЕСЕНЬ — 1994 — JULY-SEPTEMBER

Ч. 426

Павло Муравський.

ISSN 0026-9042

НАШІ ПРЕДСТАВНИЦТВА:

В Канаді:

B. Yaremchenko,
28 Frontenac Rd.
London, Ontario

Ihor J. Lysyk,
885 Beaufort Ct.
Oshawa, Ont. L1G 7J7

T. Boyko,
2582 Cornwall Dr.
Penticton, B.C. Y2A 6X3

В США:

Головний представник

Iw. Ivahnenko,
72 Feather Bed In.
Hopewell, N.J. 08525

Pawlo Prokopenko,
75 Kennedy Circle
Rochester, N.Y. 14609

W. Ponomarenko,
5802 Vandalia Ave. S.W.
Cleveland, Ohio 44144

МОЛОДА УКРАЇНА

MOLODA UKRAINA

Видає Центральний Комітет
Об'єднання Демократичної
Української Молоді

A Ukrainian Monthly Magazine
Published by the Central Committee
of the Ukrainian Canadian Youth
Association -- ODUM

Голова ЦК М. МОРОЗ

Редагує Колегія:

Л. Ліщина — редактор,
Ю. Криволап, В. Родак,
А. Лисий, О. Пошиваник,
Л. Павлюк, О. Харченко.

In USA -- Association of American
Youth of Ukrainian Descent.

President: M. Moroz

Адміністратор Зіна Корець
Тел. (416) 763-3422

100 The East Mall, Unit 10,
Etobicoke, Ontario, M8Z 5X2

Це поширене число підготувала Валентина Родак.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

Річна передплата

У США, у Канаді і в Україні. 25.00 доларів

Ціна одного примірника: 2.50 дол.

В Австралії 17.00 дол. (австрал.)

Ціна одного примірника: 2.00 дол.

В Англії і Німеччині 18.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 2.05 дол.

В усіх інших країнах Європи 17.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 1.70 дол.

В усіх країнах Південної Америки 15.00 дол. (америк.)

Ціна одного примірника: 1.25 дол. (америк.)

Зазначене число після прізвища передплатника означає останнє число журналу, за яке заплачено передплату.

За зміну адреси просимо прислати поштові значки або інтернаціональні купони (International coupon) на суму 65 канадських центів.

Редакція не приймає матеріалів без підпису автора і застерігає за собою право скорочувати статті і правити мову, рукописів не повертає.

Статті підписані прізвищем або ініціалами автора не завжди відповідають поглядам редакції.

За зміст і мову оголошень редакція не відповідає.

Листування з редакцією та адміністрацією просимо слати на адресу:

MOLODA UKRAINA

Box 40, Postal Station "M", Toronto, Ontario, Canada, M6S 4T2

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ ЧИТАЙТЕ: Поезії — М. Рильський, Г. Сухомлин—Маняко, Г. Канич, Я. Славутич, Н. Забіла. Велике свято українців — третя річниця незалежності України; Протест спілки письменників України...; Заява Центрального правління Всеукраїнського товариства "Просвіта" ім. Т. Шевченка; В обороні української мови; До читачів журналу "М.У."; Д. Чуб — Маловідоме про Г. Голоскевича; Симон Петлюра; О. Ел. — Імпреза СФУЖО з Марусею Бек; А. Кокотюха — Нагороди творчій молоді України; В. Родак — Перший міжнародний конкурс бандуристів ім. Г. Хоткевича; Д. Кислиця — Нестор Городовенко; М. Бондаренко — Третє народження музею Івана Кавалерідзе; В. Родак — На многі, многі літа, шановний маестро Муравський; В. Р. — 25 Років тому...; Докінчено "Хвилю національного відродження"; І. Зельська — Навчання рідної мови. Сторінка Юного ОДУМ-у. Посмертні згадки. Листи до редакції. Листи від радіослухачів "М.У."

НА ОБКЛАДИНЦІ: Павло Іванович Муравський — професор—диригент Київської державної консерваторії.

Максим РИЛЬСЬКИЙ

* * *

Коли на могилі моїй
Зелена затужить трава,
Читатиме хтось ці пісні,
Нескінчені тихі слова,

І скаже: він жив і горів, —
А що ж зосталось по йому?
Чи він не зогнив, як усі?
Чи ночі розвіяв п'їтьму?

Читачу! Вглибися у те,
Чим я свою пісню зогрів,
І може, почувеш ти щось,
Що більше від згуків і слів.

І може, як птах в вишині,
Побачивши брата свого,
Затужить твій стомлений дух
І кине свій клич до мого!

Побачиш ти в пісні моїй
Луну своїх власних надій...
Читачу! Поглянь, усміхнись:
Я твій, я не вмер, я живий!

1911–1918

О КРАЮ МІЙ...

О, краю мій! Вечірньої години,
Коли в полях смутна лягає мла,
До тебе серце, як дитина, лине,
І кволі руки, ніби два крила,
У далеч простираються незриму,
У молодости землю несходиму.

Там по обніжках, сивим полинем
І медовою кашкою порослих,
Блукали ми бувало, день за днем,
Забувши і про їжу, і про послух,
Свавільні діти... З них до сивини
Один дожив — умерли всі вони!

Берега там у шиби заглядала,
Коли я, хлопчик, спочивав лягав,
І зірка та, що світ мій осіяла,
Цвіла, мов квітка, між небесних трав.
І стерегла дитину від напасти...
Настане скоро їй пора упасти!

Там солов'ями рідний гай співав —
Тремтіла кожна гілка солов'їно! —
Там білий між деревами рукав
Майнув колись одну лише хвилину
І для очей в одну хвилину зник,
Щоб у душі зостатися навік.

Там першу радість і страждання перше
Довірливо навчався я приймать,
Там рідну пісню слухав я, завмерши,
Щоб і самому стиха заспівать,
Там воду пив із джерела дзвінкого.
О, хоч би раз припасти ще до нього!

Максим Рильський
(1895–1964)

24 липня 1994 р. минуло 30 років від дня смерті великого українського поета, літературознавця, майстра художнього перекладу, члена двох академій наук, директора Інституту мистецтвознавства, фолклору та етнографії Академії наук України, доктора філологічних наук Максима Тадейовича Рильського. Похований в Києві на Байковому кладовищі.

(Більше про М. Рильського у ж. "М.У." ч. 118, 1964 р.
— "Помер Максим Рильський" Сергія Голубенка.)

МОВА

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову. Пильно й ненастанно
Політь бур'ян. Чистіше від сльози
Вона хай буде. Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм живим життям.

Прислухайтесь, як океан співає —
Народ говорить. І любов, і гнів
У тому гомоні морським. Немає
Мудріших, ніж народ, учителів:
У нього кожне слово — це перлина,
Це праця, це надхнення, це людина.

Не бійтесь заглядати у словник:
Це пишний яр, а не сумне провалля;
Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овоч у Грінченка й Даля,
Не майте гніву до моїх порад
І не лінуйте доглядати свій сад.

ВЕЛИКЕ СВЯТО УКРАЇНЦІВ —

ТРЕТЯ РІЧНИЦЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (24 серпня 1991 р.)

Галина СУХОМЛИН-МАНЯКО

СВОБОДА

*Будьте на землі своїй панами!
Свято Батьківщину бережіть!
Й нашу матір мужніми серцями
Від навал ворожих захистіть!
Будьте козаками! Не рабами!...
Прапор наш у майбуття несіть!
Бо повернуться кати із нагаями,
Й наші храми будуть знов горіть...*

*Бережіть у душах рідну мову,
Тож без неї в світі нам не бути!
Бо не сплять імперські людологи
Й гнучкошійх знову закують.*

*Не чужими — власними руками
На руїнах відбудуйте те,
Що нас буде славити віками,
Й що ніякий ворог не змете!*

*Хочу бачить Україну знову
Вільною, із щастям у очах,
І, щоб знали, скільки її крові
Пролилось в сибірських таборах...*

*Це вона нас будить серед ночі,
Це вона нас кличе всіх у бій!
Нам Росія випікала очі,
Щоб з людей зробити перегній*

*Пам'ятай, народе, про минуле,
Пам'ятай про тих, що йшли на смерть,
Щоб тебе у три дуги негнули,
І щоб ти був, як фортеці твердь!*

*Як Шевченко, як Франко, як Горська,
Як Теліза, Стус, як тисячі,
Як у Крутах героїчне військо,
Що грудьми упало на мечі.*

*І хай єдність буде з нами всюди,
І одна окрилена мета!
Пам'ятайте, що свобода, люди,
Із сердець героїв вироста.*

"Свобода", ч. 180, 1994 р.

Художник — І. Биченко.

**МОЛИТВА ПОДЯКИ БОГОВІ
ЗА ПРОГОЛОШЕННЯ
НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ
24 СЕРПНЯ 1991 Р.Б.**

Небесний Отче, Господи! Ми, сини і дочки українського народу, з глибини душі дякуємо Тобі за акт проголошення незалежності України, якої ми сподобилися з волі Твоєї.

Господи Боже наш, Боже милосердя і щедрости! До Твоєї величності припадаємо зі страхом і трепетом, як слуги недостойні, смиренно приносимо Тобі подяку за Твої добродійства до рідної Батьківщини—України і, як Господа, Владику і Добродійця, славимо, хвалимо, оспівуємо і величаємо Тебе. На коліна припадаючи, ще раз дякуємо за велику ласку Твою — що дав Україні вступити на шлях державного життя. Утверди, всемогутній Боже, державність нашу з вільно обраним у ній ладом свободи, правди, справедливості й сили; щоб Україна могла вільно жити в колі державних народів світу, в щасті, добробуті та незалежною від чужої влади.

Поблагослови, Боже, державних провідників і захисників України, — президента, Верховну Раду, уряд і військо. Дай їм, Господи, мудре і спокійне урядування й служіння народові, щоб увесь народ вільної України у спокої тихе й сумірне життя провадив та в усякому благочесті, в мирі та чистоті духовній перебував.

Охорони, Боже, український народ від усяких злих обставин. Подай йому взаємну любов, єдність і згоду. І сподоби нас завжди славити Тебе, в Трійці святій єдиного Бога нашого. Амінь!

Текст молитви уклав отець протопресвітер Степан Біляк з церкви св. Миколая, Купер Сіті, південносхідня Флоріда, США, а Олена Лисик, читачка журналу "Молода Україна", передала до редакції слова молитви. Щира їй подяка.

ПРОТЕСТ СПІЛКИ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ Л. Д. КУЧМІ

Вельмишановний Леоніде Даниловичу!

Позиція президента України у програмових засадах своєї діяльності викликала велику тривогу і протест серед письменницьких кіл України. Вона може спричинитися не до консолідації народу, а навіть до розбрату і розколу України. Статус офіційності російської мови в Україні означав би продовження процесу деукраїнізації. Саме тому звертаємося до Вас, як до гаранта незалежності Української держави і недоторканості її кордонів, як до людини, яка дала клятву на св. Євангелії та Конституції України, зрозуміти всю небезпеку, що криється за Вашими словами.

Уже чотири роки в Україні державною мовою є українська — мова корінного народу, значної більшості населення країни, вона ж є й офіційною, тобто мовою, якою ведеться документація та діловодство в усіх державних та громадських організаціях. У "Законі про мови" надані права усім національним меншинам користуватися рідною мовою, особливо у місцях їх

компактного проживання. Виділення однієї із мов, російської, і надання їй статусу офіційної було б несправедливим по відношенню до інших, але найперше така зміна у "Законі про мови" принизила б українську мову — могло б скластися враження, що вона не спроможна бути офіційною, але ж немає потреби доводити, що українська мова належить до найбагатших і найрозвиненіших мов світу.

У самостійній незалежній Україні має бути одна державна мова — мова всесвітньовідомих геніїв Шевченка і Франка, які символізують єдність нашої землі, культури і мови.

Від Спілки письменників України:

*Ю. Мушкетик, О. Гончар, Д. Білоус, І. Драч,
С. Колесник, В. Кордун, Ліна Костенко, О. Лупій,
П. Мовчан, Д. Павличко, М. Руденко.*

*20 липня 1994 р. "Літературна Україна",
ч. 32, 1994 р.*

ЗАЯВА ЦЕНТРАЛЬНОГО ПРАВЛІННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА "ПРОСВІТА" ім. Т. ШЕВЧЕНКА

Під час передвиборчої кампанії Леонід Кучма обіцяв, що, ставши президентом, візьметься за наведення ладу в економіці, за ринкові реформи, за подолання хаосу в Україні; дбатиме про всю Україну, а не про якийсь один регіон, про територіальну й духовну цілісність держави. Ці заяви з надією й оптимізмом сприймали і прихильники, і неприхильники кандидата в президенти.

На жаль, при інавгурації, новообраний президент на перший плян висунув не економічну, а політичну, можна навіть сказати, провокаційну тематику — клопотатися перед Верховною Радою про надання російській мові статусу офіційної, тобто державної, бо Україна, мовляв, є багатонаціональна держава.

Алеж, по-перше, багатонаціональними звуться ті держави, де споконвіку на власній землі живуть різні народи (наприклад: Індія, Російська Федерація). Україна на більшій частині своєї території мононаціональна, бо тут споконвіку живе лише один народ — український (у Криму — український і кримсько-татарський). Інші народи з'явилися в різний час і з різних причин пізніше, покинувши свої етнічні батьківщини. По-друге, надання статусу офіційної мови лише однієї з національних меншин, яка тривалий час користувалася всіма привілеями панівної нації, спричинятиме загострення міжетнічних стосунків, а не гармонізуватиме їх.

Прийнятий у 1989 р. Закон про державність української мови мав за мету відродити українську мову, яка систематично витіснялася з усіх сфер життя, більше того — заборонялася, а її носії переслідувалися аж до

тюремного ув'язнення і фізичного знищення. Закон і досі не набрав чинності, а новообраний президент незалежної України виступає з пропозиціями, до яких не додумалися навіть більшовики за свого панування чи сумнозвісна голова президії Верховної Ради УРСР Валентина Шевченко.

Поєднати всіх, хто живе на українській землі, може тільки українська мова, бо це мова цієї землі, мова корінного народу. Створюючи умови для розвитку всіх мов, президент мусить дбати, насамперед, про державну мову України (знайдіть у світі протилежний приклад!). І це буде запорукою злагоди в українському суспільстві, підставою для того, щоб Україна посіла гідне місце серед цивілізованих країн Європи і світу.

Насторожує інша дуже суб'єктивна і політично невиважена інвектива президента Л. Кучми: що Україна є частиною євразійського простору, а отже і вектор інтересів нашої держави має бути спрямований зонайперше на Схід. Схоже на те, що президент чи, може, його консультанти забули політичну географію і той факт, що то УРСР, як частка Радянської імперії справді була складовою цього простору. Нині ж, коли Україна стала незалежною державою, слід пам'ятати, що географічний центр європейського материка розташований в Українській державі, і що кожна незалежна держава вільна будувати власну національну економічну систему, з максимально розвинутими взаємовигідними зв'язками як у російськоазійському, так і в західноєвропейському напрямках.

В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Прагнення ж новообраного президента прив'язати Україну до євроазійського простору, окрім поляризації українського суспільства, не дасть очікуваних економічних наслідків.

Висловлюємо надію, що новообраний президент України пам'ятатиме, що понад 12 мільйонів виборців голосували за єдину і неподільну Українську державу, за такого конституційного гаранта, котрий завжди і всюди дбатиме за пріоритет національних інтересів у формуванні економічних і політичних стосунків з усіма країнами планети Земля.

*Павло Мовчан, голова Товариства.
"Літературна Україна", ч. 33, 1994 р.*

* *

"...Виходячи з історичних і мовнокультурних особливостей формування етнічного складу населення України, де кількісну перевагу на всій території (крім Криму) становлять українці, роллю державної, а тим самим офіційної мови в Україні, має виконувати одна мова — українська. Це зафіксовано і в нині чинній Конституції України. Крім того, це є історично виправданим, статус державної забезпечує українській мові поступове поширювання сфери її функціонування. Офіційне ж закріплення в законодавстві російсько-української двомовності і в умовах теперішнього явного переважання російської мови, означатиме для української мови фактичний занепад, що може спричинити міжетнічні конфлікти і внутрішньонаціональний розкол..."

*"Офіційне роз'яснення поняття
офіційної мови в законодавстві".
Олександр Тараненко,
директор Інституту української мови
Національної академії наук.*

"Мова — наша зброя, якою ми служимо народові, що нас породив, вигодував і виховав. Мова — втілення думки. Що багатша думка, то багатша мова. Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її!"

Максим Рильський

Члени редакційної колегії ОДУМ-івського журналу "Молода Україна" повністю підтримують протест Спілки письменників України, заяву голови Товариства "Просвіта" Павла Мовчана та всіх чесних людей, які стали на захист української мови. Мови Шевченка, Лесі Українки та Франка, мови Симоненка, Ліни Костенко й Стуса.

Ще в 1861 році К. Ушинський писав: "Коли зникає народня мова — народу нема більше... Відберіть у народу все — і він усе може повернути, але відберіть мову, і він ніколи більше не створить її; нову батьківщину навіть може створити народ, але мову ніколи: вмерла мова в устах народу — вмер і народ". Керуючись цим принципом, журнал "Молода Україна" 43 роки видається українською мовою. Наші альманахи-збірники, обіжники, різні видання — всі друкувались українською мовою. Радіопрограма "М.У.", яка існує в Торонто від 1971 року, також передається тільки українською мовою.

Отже, чи ми на еміграції помилились, бажаючи затримати мову батьків та предків, вивчати багату культуру та історію України? Рішуче ні! Тому, вважаємо, що в Україні, державна (офіційна) мова повинна бути тільки українська.

*За редакційну колегію
журнала "Молода Україна"
— Валентина Родак.*

ДО ЧИТАЧІВ ЖУРНАЛА "МОЛОДА УКРАЇНА"

*І літо минуло, і осінь приспіла,
І листям пожовклим всі стежки покрила...
(Л. Глібов)*

...а журналу "Молода Україна" як нема, так нема. В чому справа, чого затримується редакційна колегія з виданням?

От якби ми — члени редколегії — не виконували різні функції, пов'язані з випуском журналу, може, він виходив би своєчасно, а так, ми — й дописувачі, фотографі, технічні, мовні, художні редактори та коректори й адміністратори. Є в нас і родинні обов'язки та громадські справи. А час біжить, ой, як швидко біжить! Якби ж можна позичити в когось трішки того часу! Тому, шановні читачі, не розчаруйтеся. Ми надіємось на ваше зрозуміння, терпеливість і прощення, бо за словами В. Симоненка —

*"Ми думаєм про вас. В погожі літні ночі,
В морозні ранки і вечірній час,*

*На свята гомінкі, і в дні робочі
Ми думаємо, правнуки, про вас."*

В цім числі журналу згадуємо наших музик (Н. Городовенка, Б. Гмирю) та мовознавців (Г. Голоскевича, М. Рильського); вшановуємо Павла Муравського. Можливо, це занадто багато матеріалу про наших великих людей — на одне число, але наше сумління підказує, що не сміємо їх забувати, а треба про них писати.

Нашим читачам в Україні, які отримують даровані числа журналу, нагадуємо, що дирекція ОДУМ-івської оселі "Україна" в Лондоні, Канада, та деякі наші читачі передплачують для вас журнал; до того кошти висилки збільшуються, тому адміністрація просить вас повідомити, які саме числа Ви отримали.

Всім читачам дякуємо за підтримку і всім бажаємо доброго здоров'я. Не забувайте нас. Пишіть.

*Редакція та адміністрація
журнала "Молода Україна".*

МАЛОВІДОМЕ ПРО ГРИГОРІЯ ГОЛОСКЕВИЧА

Щоб вшанувати 110-і роковини від дня народження мовознавця Григорія Голоскевича, передруковуємо статтю Д. Чуба з книжки "У дзеркалі життя й літератури" (Австралія, 1982 р.). Г. Голоскевич — співредактор правописного словника 1924–1932 рр. (1977 р. вийшло 10-е видання).

"Кожен українець, що дбає про культуру своєї рідної мови, повинен мати цю цінну книжку і постійно користуватися нею, як найавторитетнішим довідником і порадиником в справах української літературної мови."

Це було в 1917-му році, коли народжувалась молода українська держава. На Всеукраїнському учительському з'їзді виступав знаний пізніше учасник СВУ В. Дурдуківський, який говорив про потребу відкривати українські школи, покликаючися на відомих педагогів і теоретиків Ушинського та Корфа. Раптом слідом за ним наперед вийшов невисокий чорнявий пан й позачергою попросив слова.

— Панове-товариші, — сказав він з запалом, — тепер уже немає потреби доводити про право українців на свою рідну школу. Нині відбувається революція. Час не прохань, а чину. Українська школа є, це факт, і ні в кого ми її просити не будемо...

Його виступ, як розповідав авторові цих рядків мовознавець К. Титаренко, відкрили бурхливі оплески. Це був Григорій Голоскевич, автор ортографічного словника, що в 1914-му році вийшов першим виданням, а в 1917-му вже третім. Тож Григорій Голоскевич був одним з невтомних ентузіастів будівництва української культури, стоячи в перших рядах її промоторів.

Сьогодні ми користуємося в редакціях, видавництвах, наукових установах "Правописним словником" Гр. Голоскевича, який у 1977 році вийшов уже 10-им виданням і є головним довідником у нашій повсякденній праці. Але мало хто з нашого загалу, навіть людей з освітою, знає про життя і долю цієї небуденної людини. До того ж і відомості про нього дуже скупи.

Народився Григорій Голоскевич у 1884-му році в родині священика. У 1905 р. закінчив Кам'янець-Подільську духовну семінарію. Ще будучи студентом філологічного факультету Петербурзького університету, брав діяльну участь в праці української громади в Петербурзі та в видавництві благодійного товариства. Активно допомагав при виданні та розповсюдженні "Кобзаря". По закінченні університету деякий час працював у Ризькій жіночій гімназії.

З вибухом революції він відразу переїздить до Києва і разом з проф. П. Зайцевим, П. Стебницьким та іншими організовує українське видавництво "Друкар", яке фактично переніс з Петербургу до Києва. Тут, у цьому видавництві, вперше виходять "Соняшні клярнети" Павла Тичини, друкується журнал "Наше минуле", що його редагував Павло Зайцев.

У 1918-му році Григорій Голоскевич бере жваву участь як співробітник Української Академії наук у

відділах літератури й мови. Найбільше уваги він приділив укладанню свого правописного словника та редагуванню російсько-українського словника, що готувався на замовлення ДВУ (Державне Видавництво України). Але в 1920-му році радянська влада націоналізувала й закрила всі приватні та кооперативні видавництва. Це сталося і з "Друкарем". З початком НЕП-у, з ініціативи Григорія Голоскевича і при участі К. Титаренка, П. Филиповича та інших відкривається кооперативне видавництво "Слово", яке видало чимало цінних українських публікацій. У діяльності цього видавництва багато допомагали Микола Зеров, Сергій Єфремов та Петро Стебницький. Але сам Голоскевич був душею видавництва і найбільше поклав туди своєї сили й уміння. Бувши великим книголюбом, він пильно стежив за виданням кожної брошури чи книжки, сам правив коректуру.

Першим виданням "Слова" була збірка оповідань Григорія Косинки (якого пізніше влада безпідставно розстріляла) "На золотих богів". Потім вийшла збірка поезій Тодоса Осьмачки "Круча" й декляматор "Сяйво" на 413 сторінок, тиражем 5200 примірників. Упорядник цього видання Микола Зеров у передмові писав: "Ця книжка є не перша спроба Хрестоматії — "декляматора", з пожанровим розподілом поетичного матеріалу. Популярною формою естрадної хрестоматії упорядник скористувався, як одним із засобів дати антологію безперечних здобутків українського художнього слова в різних його ділянках". Це видання, справді, було своєрідною антологією української літератури, як це стверджував і покійний Михайло Орест. До речі, примірник цього видання зберігається в автора цих рядків.

Пізніше в цьому видавництві вийшли такі публікації: поезії Максима Рильського "Синя далечинь" та "Крізь бурю й сніг", П. Филиповича "Простір" та "Земля і вітер", Миколи Зерова "Камена", а також збірник присвячений пам'яті Стебницького, який саме тоді помер. Це було розкішне видання, в якому взяли участь друзі та прихильники покійного: А. Ніковський, С. Єфремов, М. Зеров, Бігановська та інші.

На початку 1929-го року нове, 7-ме видання, словника Гр. Голоскевича було вже в друці, як влітку того ж року почалися масові арешти серед української інтелігенції: письменників, науковців, учителів — у зв'язку з вигаданим і препарованим процесом СВУ. Першого липня заарештували А. Ніковського, потім С. Єфремова. Григорій Голоскевич, що був тісно пов'язаний по науковій роботі з двома попередньоозгаданими, теж чекав на арешт. І, дійсно, 15-го серпня його заарештувано вдома на Чехівському провулку в Києві. Тоді кожного дня, як і в 1933–34 роках, когось з інтелігентів арештовували.

На процесі СВУ слідчі, за наперед виробленим планом ГПУ в Москві, висунули проти Григорія Голос-

КОНТО СОВИ

Кредитова Спілка "СЮІЗ" радо пропонує Вам відчинити нове конто для дітей -- Конто Сиви "Сімон". Це конто дасть можливість Вашим дітям навчитися ігровим шляхом управлінню грошми. Конто Сиви призначене для дітей до 12 років і надає їм такі спеціальні зручності та послуги:

- * ощадну книжку сиви Сімон
- * членську картку Конта Сиви
- * величину уділів лише 10 доларів
- * щоденні проценти, виплачувані місячно
- * щомісячне заохочування, подарунки, конкурси
- * термінові вклади на суму лише 100 доларів
- * поквартальну виписку про ріст заощаджень

Наші адреси:

2265 Bloor Street West, Toronto	763-5575
406 Bathurst Street, Toronto	363-3994
31 Bloor Street East, Oshawa	432-2161
26 Eglinton Avenue West, Mississauga	568-9890

кевича безліч брехливих обвинувачень. Як свідчить і К. Т. Туркало, Голоскевичу поставили в обвинувачення, що він належав до партії УСФ, що в період 1921–24 рр. був членом контрреволюційної організації БУД, а в період 1926–1929 рр. був активним членом організації СВУ (Спілки Визволення України) як один з керівників академічної групи цієї організації. Майже все це, зрозуміло — вигадка організаторів процесу з метою придушити національний розвиток, національну свідомість, вдарити по провідній верстві нації — знищити українську еліту.

Як відомо, на процесі СВУ на лаву підсудних було посаджено 45 осіб, а в сотні разів більше було заарештовано й суджено без процесів, часто за закритими дверима.

Григорій Голоскевич був дуже пригноблений. Цьому сприяло ще й те, що він перед арештом приготувався оформити своє одруження, але арешт все ліквідував. Після вироку ним опанувала ще більша розпука й апатія. За вироком він дістав 5 років суворої ізоляції, з яких три роки пробув у Ярославській в'язниці, а потім його вислали на заслання до Тобольська. Фактична дружина Голоскевича, що лишилась у Києві, збиралась поїхати на відвідини до нього, але незабаром дістала пакунки з речами чоловіка, а потім і телеграму, ніби від господаря, в якого він жив. В телеграмі сповіщалося, що Голоскевич помер від хвороби серця. Це було, як розповідав К. Титаренко, восени в 1934 році.

Вибравши таки час, дружина Голоскевича поїхала сама до Тобольська, щоб хоч упорядкувати могилу. Там вона довідалась, що речі й телеграму надіслав їй сам Голоскевич і що в день смерті його запросили були знайомі до театру, але він відмовився. А увечері, розраховувшись з господарями за мешкання, він лишив якийсь лист до НКВД, куди він мусив трохи не щодня ходити на реєстрацію, й пішов з дому.

Не витримавши поневірянь і систематичних викликів до НКВД, він покінчив життя самогубством (повісився) вночі у міському парку. Так закінчилось життя одного з кращих мовознавців, упорядника українського правописного словника, що ще й досі є нормативним для нас.

Але ми й досі не маємо доброї докладної праці про його діяльність, навіть біографічні відомості про нього дуже обмежені. Сподіваємося, що наші наукові установи подбають про те, щоб до століття з дня його народження і 50–ліття з дня його смерті було написано й видано ґрунтовнішу розвідку про життя людини, яка віддала стільки праці для збереження нашої рідної мови, найбільшого скарбу кожної нації.

**ГОВОРІТЬ МІЖ СОБОЮ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ !**

НОВЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО
Ігоря Лисика

The Solid Oak Co.

Kitchen Cabinets – finished – unfinished

Oak furniture

848 Simcoe St. South, Unit 2, Oshawa, Ont. L1H 4K8

Tel: 416 – 434-7204

Res: 576-9779

СИМОН ПЕТЛЮРА

(1879–1926)

"Симон Петлюра. Статті." До видання увійшли найважливіші літературознавчі та публіцистичні твори й документи С. В. Петлюри. Видавництво хужождождної літератури "Дніпро" (Київ, 1993 р.). Упорядник О. Климчук. Редактор М. Москаленко.

Нижче друкуємо чотири розділи з книжки.

ВИВЧЕННЯ МОВИ ТОГО НАРОДУ, СЕРЕД ЯКОГО ЖИВЕМО

Повинні вивчити ми найперше за все мову того народу, серед якого живемо, для того, щоб: 1) пізнати його краще і глибше і 2) щоб нас краще, правдивіше той народ зрозумів і пізнав. Знання живої мови цього народу дасть нам можливість увійти з ним в тісніші повсякденні зносини, а знання літературної мови — мови його преси, науки, письменства, — уведе нас в обсяг творчих змагань і культурних інтересів його. Завдяки цьому ми отримаємо можливість глибше, докладніше вивчити життя даного народу на різних ділянках і в різних галузях, а результатами такого пізнання покористуватись і для власного вжитку, і для того, щоб для будівництва нашої держави їх прикласти.

Здоровий розум, певні критерії, з якими повинні підходити ми до оцінки того, що слід позичати, накаже нам необхідність обачності і додержання вимог критичизму в цій справі. Безоглядне, безкритичне перенесення на наш ґрунт чужоземних ніби цінностей може бути часто таким самим шкідливим для нашого розвитку, як і цілковите нехтування їх або замкнення в свої тільки власні межі і здобутки.

Коли будемо керуватись зформульованими вище вимогами, то зуміємо пересадити на наш ґрунт найцінніші елементи чужоземного знання та досвіду і засвоїти їх з добрим пожитком нашому народові. Здорові щепи не тільки в світі рослинному, а і в громадському житті, науковому, культурно-освітньому та політичному є потрібними, а часом необхідними для буйного розвитку первотного пня.

ЗБИРАННЯ КНИЖОК, ГАЗЕТ І ІНШИХ ДРУКОВАНИХ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ НАШОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ

Ще кориснішу працю в цьому напрямку ми перепровадили б, коли б по змозі привезли з собою якнайбільше книжок і інших друкованих матеріалів на різних мовах, як подарунок для нашої національної бібліотеки чи якихось українських наукових інституцій. Про це заздалегідь так само треба думати і кожну зручність використовувати, щоб цей обов'язок перед Батьківщиною виконати. Привезені книжки не будуть тільки збагаченням наших книгозборищ, а не раз стануть до послуги нашим ученим і нашим студентам в їхніх чи наукових студіях, чи підготовчих до них вправах. Ясна річ, що для виконання цього обов'язку не треба мати тих підготовчих даних, що їх мусить мати автор-емігрант для самостійного написання книжки.

Тут треба тільки почуття обов'язку, на яке здобудеться кожен морально здоровий патріот, член нашої еміграційної сім'ї!

А зокрема було би дуже цінною річчю систематизувати той друкований матеріал, який знаходимо в чужоземній пресі чи літературі в питаннях присвячених українській справі. Відповідні вирізки з часописів, статті по журналах і окремі книжки, присвячені їй, — коли їх перевезти на Україну та до відповідних науково-публічних інституцій передати, не оцінимо прислугу дадуть авторам майбутніх монографій, розголосів чи історії нашої справи в міжнародних стосунках присвячених. І для історії, і для ближчої сучасності матеріяли ці мають велику вагу, — тим більше про збирання їх треба пам'ятати нашій еміграції.

КОЖЕН ПОВИНЕН ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ ДЕРЖАВНОЇ СПРАВИ

Опинившись на еміграції, ми не кинули своєї боротьби за національно-державні ідеали. Той, хто уникає од неї, хто поступає по прислів'ю "моя хата з краю — нічого не знаю", — той свідомо себе виводить з фаланги активних борців нашої справи. Це уникання подібним буде до тхірства і знайде свою оцінку належну серед тих, хто невтомно працюватиме, змінивши, може, методи і шляхи боротьби. В свій час таку поведінку самолюбних егоїстів пригадається, і знайдуться месники на них; як знайдуться вони і на тих, хто для "лакомства нещасного", для вигоди власної, а то й для шкоди недавніх своїх братів та товаришів по боротьбі в стан ворога переходить. Чи моральний засуд громадянства, чи караюча рука закону державного таких перекинчиків все одно знайде колись.

Все, що є морально здоровим, працездатним і національно чесним з-поміж нашої еміграції, — все мусить провадити дальшу невтомну боротьбу за наші національно-державні ідеали, за виборення незалежності державної нашого народу. В умовинах перебування на чужині, серед різних народів і в різних державах, праця наша мусить бути поділена на ряд цілком конкретних завдань, органічно зв'язаних з: а) загальною програмою тієї праці, що її провадить уряд; б) місцевими можливостями даної країни.

УМІЙМО ШАНУВАТИ ЧАС!

І перше, чого на еміграції повинні ми навчитись, це шанувати час і використовувати його не по-дурному, а з користю і для справи і персонально для нас самих.

Маємо од росіян тяжку спадщину: нахил до безконечних, що одурманюють і виснажують, розмов і дискусій, що здебільшого повертаються в пусту балаканину, безпредметне патякання і безплідне "слово-блудие". Товариська розмова, поважне обговорення тієї чи іншої теми, обмін думок потрібні для кожного свідомого і організованого громадянина, але одночасно потрібна і жива праця, чин та діяльна, в певні факти

обернена, енергія. Без них словесні вправи і беззмістовні дискусії повертаються у своєрідний, непотрібний і шкідливий спорт, для розумного життя абсолютно непридатний. Будемо учитись в європейців, як з часом собі раду давати та продуктивно його зужитковувати, пам'ятаючи, що "час — гроші", що уміти мовчати, думати, на самоті щось обмірковувати часто більше значення має, як до самовиснаження патякати.

О. Ел.

ІМПРЕЗА СФУЖО З МАРУСЕЮ БЕК

В середу 15 червня 1994 року, в залі галерії КУМФ, Світова Федерація Українських Жіночих Організацій влаштувала "Вечір нагород 24-го Літературного конкурсу ім. Марусі Бек". Тема твору: "Голод в Україні (1932–1933) моїми очима".

Метою конкурсу було звернути уваги нашої молоді та дітей шкільного віку на найбільший геноцид людства — голодомор в Україні, заподіяний штучно нелюдським московсько-комуністичним режимом.

Конкурс слід уважати винятково успішним, вже хоч би тому, що 93 молодих людей ґрунтовніше вивчили історію Великого Голоду. Жюрі, у складі: д-р О. Копач, мгр. Я. Зорич і Л. Храплива-Щур, з огляду на велике число конкурсанти, запропонували по кілька нагород на всі місця.

Перша нагорода: 8 – Україна
2 – Канада
Друга нагорода: 4 – Україна
1 – США

1 – Польща
Третя нагорода: 2 – Україна
3 – Канада

Присутні члени журі д-р О. Копач і мгр. Я. Зорич підкреслили, що такий літературний конкурс це своєрідний вишкіл молодих умів, що позитивно сприяє розвитку наших дітей. У конкурсі брали участь молоді і діти шкільного віку з України, Польщі, Німеччини, США і Канади.

Програму вечора вела п-і М. Підкович. Гостю з Детройту д-р Марусю Бек представила голова СФУ-ЖО п-і О. Соколик, з'ясовуючи її довголітню працю для добра української громади.

Згодом слідувала промова д-р Марусі Бек. Вона накреслила своє життя, яке цілковито присвятила суспільно-громадській праці. Завдяки своїй працьовитості, ідейності й обов'язковості вона всюди залишила за собою помітні досягнення і респект як серед чужинців, так і в українській громаді. Маючи великий досвід, закликала молодих людей включатися у громадську працю.

Пані В. Лучків і М. Загребельна прочитали три найкращі нагороджені твори. Перед уявою присутніх пройшли жахливі картини голодомору 1932–1933 років. Штучно створений голод не жалів батьків, матерів чи невинних дітей. По Україні шаліла сила руйни, жаху і смерті. Прочитані твори справді зворушили присутніх.

Ведуча програмою, п-і М. Підкович зложила щире подяку д-р Марусі Бек і усім хто причинився до цього успішного вечора.

Прим.: На вечорі нагород виступила член редколегії "М.У." Валентина Родак. Вона від імени торонтських батьків і молоді склала подяку д-р Марусі Бек за її велику працю у створенні і проведенні конкурсу "Україна в англомовних виданнях". Конкурс, розпочатий 1978 р., продовжувався понад 10 років та заохочував молоді до збирання матеріалів з англійських видань, які стосувалися України, української справи. Повідомлення і висліди конкурсу завжди друкувалися в журналі "Молода Україна".

ПАЧКИ В УКРАЇНУ, ТРАНСПОРТ ВАНТАЖІВ,
ВЛАСНІ ДРУКАРНІ В КИЄВІ ТА ЛЬВОВІ,
ПЕРЕКАЗ ПЕНСІЙ, ДОСТАВА ГРОШЕЙ,
ВІЗИ І ЗАПРОШЕННЯ В УКРАЇНУ.

ЗАВІТАЙТЕ ДО "КОВЗІ"! ЧЕКАЄМО НА ВАС!

100 THE EAST MALL, UNIT 10, ETOBICOKE, ONTARIO M8Z 5X2

TEL: (416) 253-1871

FAX: (416) 253-9515

СПЕЦІАЛІЗУЄМОСЯ У ПОДОРОЖАХ НА УКРАЇНУ.

МАЄМО КВИТКИ НА ВСІ АВІАЛІНІЇ
ДО БУДЬ-ЯКОЇ КРАЇНИ СВІТУ

TEL: (416) 253-1871

100 THE EAST MALL, UNIT 10, ETOBICOKE, ONT. M8Z 5X2

НАГОРОДИ ТВОРЧІЙ МОЛОДІ УКРАЇНИ

27 травня 1994 року в конференц-залі київського міського Будинку вчителя при повній залі і світлі телевізійних юпітерів розпочалася церемонія вручення перших нагород видавництва "Смолоскип" творчій молоді України. Вели програму Сергій Руденко та Максим Розумний, члени Творчої асоціації "500". У своєму зверненні до присутніх директор "Смолоскипа" Осип Зінкевич сказав:

— Сьогодні творча молодь вступає у незалежну українську державу. Після короткотривалої еufорії настає у творчості тиша. Приходить творчий спокій буденного життя. Хтось з молодих шукає нових шляхів. Повільною чумацькою ходою виходить молодь з підпілля на денне світло. З'являються рукописні і самвидавчі збірки молодих поетів, готуються літературні та дослідницькі антології, зокрема хочеться зосередити вашу увагу на антології новітньої поезії "Молоде вино" та збірнику праць молодих політологів "Молода нація", які побачать світ у нашому видавництві ще в цьому році. Молодь хоче писати, творити — але чи будуть її твори десь опубліковані? Чи буде вдячною їхня праця? Я радий, що творча молодь є, що вона сьогодні прийшла сюди, що нам є кому давати нагороди. Молодь повинна будувати державу, а не руйнувати її, я повторював це завжди. Сьогодні нема чого руйнувати — імперія, в якій ви народжувалися, перебуває в руїнах. Молодим треба позбутися тих стереотипів старої системи, яких так важко позбутися деяким їхнім батькам і дідам. Від вас, молоді, чекають великих творів — без них ми не увійдемо у велику культуру.

Повідомлення про те, що видавництво "Смолоскип" започатковує щорічні нагороди творчій молоді України, досить широко публікувалося в минулому році на сторінках українських періодичних видань та у західній пресі.

Утворено кілька номінацій: за громадсько-політичну діяльність, за успіхи в галузі мистецтва та за літературні й літературознавчі доробки. Претендентів на останню номінацію обирали на конкурсній основі. Існувало кілька обмежень: до участі в конкурсі не допускалися ті, кому виповнилося більше тридцяти років; розглядалися переважно рукописні чи видані самвидавчим способом добірки або твори. На основі надісланих рукописів визначалося, хто отримає диплом лавреата, а хто почесну грамоту.

Не можна сказати, що "Смолоскип" завалили рукописами. На це є багато причин. Молоді люди, як це не дивно звучить — найбільш втомлена частина громадян України. П'ять років тому на них робили ставки різні політичні й культурні діячі, їх годували обіцянками, пророчили необмежені можливості. Але потім прийшло розчарування. І разом з ним — втома від марних обіцянок, тотальної байдужості і нестабільності. Культура, мистецтво, література виявилися раптом нікому непотрібні. Ті, кому від Бога дано тво-

рити, роблять це для себе, не сподіваючись сьогодні на те, що їхня праця побачить світ. А ті, хто ще на щось сподівається, натикаються на Берлінську стіну байдужості і теж опускають руки. Знаючи це, "Смолоскип" вирішив надати молодим стимул для творчості, проголосивши літературний конкурс на здобуття нагород видавництва. І тому перші нагороди вирішено було давати, виходячи з обсягу надісланих на конкурс матеріалів. Конкурс на цьому не закінчиться, і, запросивши щонайбільше людей на церемонію нагородження, можна сподіватися, що розголос про цю подію піде, і молодь, побачивши реальну перспективу отримати оцінку своїй праці, й надалі буде відгукуватися на оголошення "Смолоскипа".

Не обійшлося тут без допомоги Творчої асоціації "500". Вона вже рік досить успішно співпрацює з "Смолоскипом". Члени Асоціації мають зв'язки з творчою молоддю, при чому Києвом зв'язки ці не обмежуються. Членам Асоціації було доручено селективно відібрати з надісланих на конкурс матеріалів кращі. Підхід у Творчій асоціації "500" до всього був дуже об'єктивний, неупереджений, це — принцип діяльності даної молодіжної групи. Претендентами на нагороду в галузі літератури були висунуті Поліна Галенко (Київ), Сергій Дзюба (Чернігів), Сергій Жадан (Харків) та Оксана Гаркуша (Бердичів). Вікова різниця між першою і другою парою лавреатів становить десять років. Всі вони — поети, і, на жаль, ніхто з прозаїків навіть не зголосився до участі у конкурсі. За успіхи у дослідницькій діяльності нагороду отримав Василь Пахаренко (Черкащина).

Молодь сьогодні переважно займає пасивну політичну і громадську позицію, але серед тих, хто ще може успішно працювати на суспільно-політичному фронті, не було кандидатури кращої, ніж Олесь Доній. Один з організаторів студентської голодовки у жовтні 1990 року, історик за фахом, він сьогодні гуртує навколо себе молодих істориків, політологів, філософів. І через те він став першим лавреатом видавництва "Смолоскип".

Після прем'єри в Україні п'ятисерійного телефільму "Сад Гетсиманський" та стрічки "Тигролови" за романами Івана Багряного, про виконавців головних ролей Олега Савкіна (Харків) та Ольгу Сумську (Київ) багато писала преса, відзначалася зокрема їх талановита гра. Тому "Смолоскип" вирішив відзначити їх вклад в розвиток національного кінематографа, який перебуває сьогодні в стані ще більш критичному, ніж сучасна національна література. Для участі в церемонії нагородження були запрошені лавреати "Червоної рути-93" Андрій Чернюк та Ірина Шинкарук, яка, до речі, має всього шістнадцять років, а також молодіжна театральна група з Харкова (режисер і керівник Світлана Олешко, молоді актори Кирило Бін, Михайло Озеров, Наталя Цимбал, Олександр Трухманов та Дмитро

Туркевич). Вистава за віршами Василя Симоненка, чие ім'я носить видавництво "Смолоскип", справила враження на глядачів. Камерна атмосфера, чорно-білі тони, вдало підібрані цитати дали змогу всім глядачам новими очима подивитися на постать поета та відкрити для себе, що він не той співець ліричних почуттів, яким його всі звикли бачити, а людина трагічної долі, чий світогляд ніяк не вписувався в офіційну ідеологію, сучасником якої він був. Молоді актори заслужили оплески, якими їх нагороджували.

Зал був заповнений глядачами, серед яких було чимало ровесників лавреатів. Серед представників старшого покоління були поетеса Ліна Костенко, віцепрем'єр України Микола Жулинський з дружиною Галиною, письменник Євген Сверстюк, кінорежисер Ростислав Синько, представники Спілки письменників України, а також гості з західної діаспори: віцепрезидент Світового конгресу українців Василь Верига (Торонто), професор Юрій Даревич (Торонто), пастор Ярослав Шепелявець (США), полковник американської армії Степан Олійник (Вашінгтон), професор Ігор Качуровський (Мюнхен) та багато інших. Спеціально були запрошені представники творчої молоді з Криму, Одеси, Львова, Вінниці, Рівного, Закарпаття. Присут-

ність на церемонії представників різних регіонів України та країн світу надавало їй значимості та престижу.

Лавреати виходили на сцену, щоб отримати почесний диплом лавреата або грамоту і грошову винагороду. Кожен з них мав слово до присутніх, а поети ще читали свої вірші. Оживив атмосферу модерніст Сергій Жадан, демонструючи невимушений епатаж, характерний для представників авангарду, довівши своїми оригінальними віршами, що імідж бешкетника і неординарний талант письменника і актора уживаються в одній особі. Показово, що серед нагороджених і учасників церемонії багато харків'ян: місто було значним культурним центром Слобідської України, дало свого часу поштовх національному відродженню і зазнало дуже великих репресій у середовищі інтелігенції. Національна свідомість харків'ян, буквально викорінена у 30-ті роки, у 90-х переживає часи ренесансу.

Відгриміли оплески, записані на магнітофонну плівку слова вдячності. Але, як уже зазначалося вище, конкурс "Смолоскипа" триває, і якщо будуть з Україною сила й розум, то Будинок вчителя, адміністрація якого в особі Лариси Мельник та Валентини Павленко постійно сприяє "Смолоскипові", щотравнево розкриватиме свої двері для талановитої української молоді.

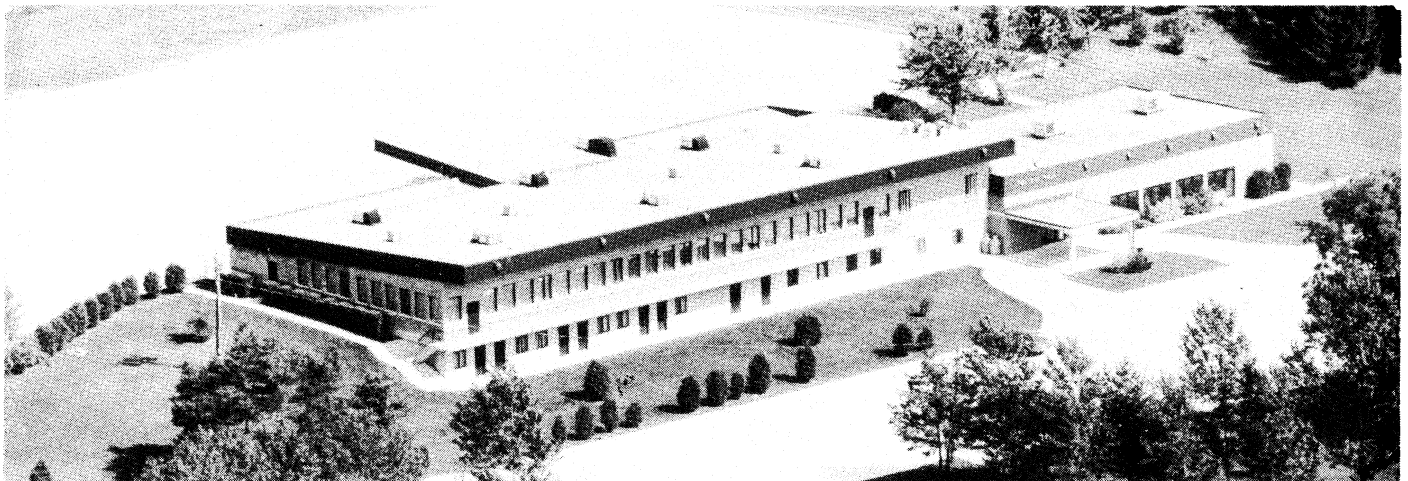
У хаті кожного одумівця
повинен бути журнал
"МОЛОДА УКРАЇНА"

"UKRAINA" VACATION RESORT INC. "УКРАЇНА" ВІДПОЧИНКОВА ОСЕЛЯ

Resort: R. R. 1 (Gore Road), Dorchester, Ont., Canada N0L 1G0

Tel: (519) 659-2963

Валентина РОДАК

ПЕРШИЙ МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС БАНДУРИСТІВ ІМЕНІ ГНАТА ХОТКЕВИЧА

(Початок в попередньому числі — 425)

Під час Першого міжнародного конкурсу бандуристів ім. Гната Хоткевича Елеонора Кириленко, кореспондент газети "Вісті з України", задала мені деякі питання, на які коротко відповідаю.

Елеонора Володимирівна Кириленко.

Київська консерваторія,
м. квітень 1993 р.

1. Що Ви сподівались почути й побачити на конкурсі? Чи не розчарувались?

— Легше мені відповісти, чого я не сподівалась почути й побачити, а саме:

— різноманітний і багатий репертуар та високий рівень виконання деяких бандуристів — студентів музичних училищ і консерваторії (не маю на увазі викладачів та солістів-професіоналів) та таку велику кількість бандуристів, які репрезентували майже всі області України. Не сподівалася, що на 100 учасників, буде тільки 4 хлопці. Хотілося б почути більше творів Гната Хоткевича, і то не тільки на 3-му турі, коли вони були обов'язковими у категорії бандуриста-співака (у той час було представлено 11 пісень, з яких "Тече вода в синє море" на слова Шевченка була найпопулярніша). Добре, що деякі ансамблі включили хоч один твір Хоткевича у свій репертуар, хоч конкурсні вимоги їх не зобов'язували. У цій категорії "Садок вишневий" прозвучав 9 разів. Я також сподівалась побачити більше бандуристів з Державної капелі для моральної підтримки своїх колег по фаху (хай то й дівчата), бо це ж вони найбільше пропагують бандурне мистецтво.

Розчарувалась я концертом, бо з широкого репертуару конкурсантів-переможців можна було вибрати солідні пісні, а не "пісеньки" (напр. про Ірчика чи капелюшок). Вважаю, що це знизило рівень концерту.

2. Ваша думка про рівень організації.

— Мені здається, що організатори з фірми "Соломія" зробили все можливе на перший раз: урочисте відкриття, авторитетне журі, конкурс у залах консерваторії та концерт у Національній опері. Все відбувалося вчасно. Всюди виднів портрет Г. Хоткевича. Видано детальний буклет і збірку нот Г. Хоткевича. Зрозуміло, легко критикувати, коли робота зроблена.

3. Що скажете про таку "вузьку" географію?

— Ви маєте на увазі, що це не був дійсно міжнародний конкурс, а радше всеукраїнський. Погоджуюсь з Вами. Раджу, щоб організатори хоч рік наперед проголосили конкурс, щоб бандуристи Канади й США могли відповідно підготуватись, але й тут можуть постати деякі труднощі. В Канаді й США немає спеціальних класів для бандури при консерваторіях, як тут на Україні, і тому змагання було б нерівне, хоч не сумніваюсь, що деякі бандуристи сміло могли б взяти участь у категорії "бандурист-інструменталіст".

4. Як Ви гадаєте, чи восторжествувала об'єктивність оцінок?

— Членам журі дано нелегке завдання. Вони старались дотримуватись певних принципів і вимог. Щоб підкреслити різницю у рівні виконання, в деяких категоріях нікому навіть не присуджено 1-у або 2-у премії. Очевидно, були "гарячі" дискусії, адже "скільки людей, стільки думок", бо між конкурсантами, крім студентів, були й викладачі музичних предметів і професіонал-солісти, виставлено дві школи гри на бандурі — кожна з специфічним репертуаром, і все це треба було взяти

Остан Похилий (директор фірми "Соломія")
і Валентина Родак (член журі конкурсу бандуристів).

Київ, Україна,
29 квітня 1993 р.

під увагу. Не забувайте, що, крім трьох премій, у кожній категорії були ще й заохочувальні премії, отже була можливість для всіх учасників проявити себе в багатьох категоріях.

5. Що і хто з виконавців справив на Вас найбільше враження?

— Питання на місці, але відповісти тяжко, бо в усіх трьох категоріях були деякі учасники, які своїм репертуаром, виконанням гри на бандурі чи співом мені сподобались. Наприклад, "Чарівниці" з Дніпропетровська зі своєю ансамблевою грою, студенти-бандуристи проф. В. Герасименка, які опанували тяжкий кобзарський репертуар, мелодеклямація Галини Берези-Топоровської, твори Гната Хоткевича на слова Тараса Шевченка "Садок вишневий" та "Тече вода в синє море", Роман Гриньків з його блискучою технікою. До речі, його бандура була така повнозвучна, що деякі члени журі перевірили бандуру, чи не було в ній підсилювачів.

Признаюсь, що найбільше мені подобались інструментальні твори (Баха, Вівальді) та твори Мяскова, Дремлюги, Баштана, особливо в супроводі фортепіано. Цю комбінацію я вперше почула і була взагалі захоплена всіма виконавцями, які виконували концерти у супроводі фортепіано. Вперше також почула бандуру з оркестрою. Яка краса! Гнат Хоткевич бачив можливості бандури і не помилився. Він мріяв, щоб бандура була введена в симфонічну оркестру, а тут вона грала головну роль!

У Великій залі консерваторії.
Виступ бандуристки зі симфонічною оркестрою
(дир. Руслан Дорожівський).

Київ, Україна,
28 квітня 1993 р.

Фото – Валентини Родак.

6. Що Ви можете сказати про "ожіночення" бандури, зокрема, про виконання жінками козацьких дум (як от Галина Береза-Топоровська)?

— "Ожіночення" мене зовсім не турбує. Ви ж самі бачите, який відсоток бандуристок на конкурсі. Хіба цей жанр повинен завмерти? Якщо твір передається

переконливо і правильно, технічно виграно і впевнено (звичайно, що треба мати й вокальні здібності та школу), то нехай виконує твір бандуристка.

7. Якої Ви думки про курс на "академізацію" бандури? Народний ж бо інструмент?

— Над цим питанням останніми роками відбувається багато розмов та дискусій, навіть серед членів журі цього ж конкурсу.

Мені здається, що для бандури є місце і в академічному пляні, і в народньому; є різні слухачі, є широке поле до показу можливостей цього інструменту. Але, якщо ми хочемо, щоб світ знав про нашу культуру, про наш інструмент і його можливості, то не сміємо тримати все "в рамках", а мусимо виходити на ширші води. Сам Г. Хоткевич розписав твори на 12 бандур і симфонічну оркестру (музичну поему "Байда" та думу "Буря на Чорному морі"). Це ж і є академізація. Для сучасних композиторів це виклик для новотворення. Правда, не сміємо забувати традиційний репертуар.

І ще одно. Якщо канадка Ліона Бойд (Leona Boyd) може виступати у найкращих залах світу граючи на гітарі або румун Замфір на свирілі, то чому бандура не може прозвучати на такому ж рівні на сценах у західному світі як сольовий інструмент, у формі квартету або у супроводі фортепіано чи оркестри? Україна ж має професійних бандуристів та композиторів.

8. Для Вас особисто, як мистецького керівника кобзарських таборів у Канаді, конкурс відіграє якусь роль? Матиме істотне значення?

— З конкурсу відчуваю своєрідну близькість. Хоч ми, я та мої товариші — любителі кобзарського мистецтва, живемо за океаном і до недавня не мали з бандуристами з України ближчого контакту (крім коротких зустрічей, наприклад, з В. Третьяковою чи С. Баштаном під час їхніх турне в Торонто на початку 70-их років) в справі бандурного мистецтва, нас все ж таки об'єднувала любов до народнього мистецтва і до української пісні. Отже ми не чужі. Я, особисто під час конкурсу почувала себе членом великої родини бандуристів.

Вважаю, що організатори кобзарських таборів, мистецькі керівники та інструктори гри на бандурі в Канаді й США на правильній дорозі. Вони зробили та й далі, працюючи з молоддю, виконують корисну і потрібну працю: дбають за технічну вправність, удосконалення гри і художнє виконання творів; не дають кобзарському мистецтву загинути.

ДОРОГИЙ ЧИТАЧУ!

Майбутнє "Молодої України" залежить також і від Тебе !

Отже, поширюй журнал, приєднуй нових передплатників !

Не забувай про пресовий фонд

"МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" !

Дмитро КИСЛИЦЯ

НЕСТОР ГОРОДОВЕНКО

(1885–1964)

21 серпня 1964 року в Монтреалі, Канада, після тяжкої й затяжної недуги помер на 79 році життя великий український диригент і музичний педагог, творець і мистецький керівник капелі ДУМКА — **Нестор Теофанович Городовенко**.

Передруковуємо з "Нових Днів" ч. 176 за 1964 рік скорочену промову Д. Кислиці, яку він виголосив на поминальному обіді 30 років тому.

Наш митрополит (Іларіон) свого часу написав і часто повторює: "Служити народові — то служити Богові." Покійний Нестор Теофанович усе своє життя прослужив своєму народові, віддано, з любов'ю до свого народу і свого діла, у якому він був неперевершений майстер. Він свято вірив у слова поета-пророка нашого: "Наша пісня, наша дума не вмере, не загине", тому з такою посвятою працював над піснею, українською народньою піснею, щоб вона звучала сильно, щоб вона народ наш будила й підносила. Серед нас протягом багатьох десятиріч він був єдиним, що міг доводити ту нашу пісню до найвищого звучання. Хто ж бо не погодиться, що Нестор Теофанович Городовенко був великим самородком у ділянці української культури, самородком, який ще й глибоким теоретичним знанням зумів так високо підносити нашу пісенну культуру? Хтось із промовців на похороні сказав, що великим інтерпретатором і виконавцем української пісні був Кошиць, але Нестор Городовенко був ще більшим і глибшим. Я б не погодився з цим не тільки тому, що не вважаю себе компетентним оцінювати, хто з цих двох наших геніяльних диригентів більший, а й тому, що такі твердження не можу визнати за своєчасні і відповідні до сьогоднішньої події. Зазначу лише найкоротше: у тому часі і просторі, де й коли діяв Кошиць, він був найбільший, а в тому просторі і часі де й коли діяв Городовенко, — рівного йому не було в українському хоровому мистецтві. Кошиць був більший і глибший за своїх попередників, зробив у порівнянні до них велетенський крок уперед, а Городовенко — також геніяльний — не міг лише повторювати своїх попередників чи сучасників, шукав і знаходив, творив і крокував уперед. Цілком натурально, що Городовенко в чомусь пішов далі за Кошиця, як цілком натурально було б, якби Кошиць щось нове і більше робив по Городовенкові... Обидва великі диригенти були геніяльні, але не однакові в інтерпретації української пісні і в житті взагалі. Обидва були феноменальні, великі самородки, яких послав нам Бог у свій час і на своє місце — коли вони були дуже потрібні нашому народові.

Як багатьом із вас, мені часто доводилось чути — у Києві і в світах — від хористів Кошиця й Городовенка та людей, які добре знали обох великих диригентів, з одного боку, похвали й захоплення ними, а з другого — ті чи ті нарікання. Здебільшого можна було почути,

з якою гордістю заявляли люди: "Я співав у Кошиця" (або в Городовенка). Найпам'ятніше мені з Києва те, що говорив про Кошиця Володимир Олексійович Колодуб, завуч десятирічки на Куренівці (арештований і знищений за Єжовщини). А скільки то ви можете сьогодні й завтра почути від багатьох людей тут: "Я співав (співала) в хорі Городовенка" — з почуттям великої гордості.

Нарікання доводилось чути також "там" і тут: різкий тон, нестриманість у словах на адресу того чи іншого учасника хору і т. ін. А чи нелегко зрозуміти, яка це нервова праця — праця диригента? Крім того, коли говорити про деякі закиди Городовенкові (як і Кошицеві), то не трудно збагнути, що малим людям видніше було загальнолюдське у великих диригентів — їхнє (диригентів) мале у великім. Великих же людей історія оцінює насамперед по їх великих ділах, за їх великий талант і високі злети. Тож забудьмо усі й те, що великий і добрий натурою Нестор Теофанович проронив терпке слово комусь із нас або не догодив чимось — це бо могло статись не з його злої волі, і все це тоне, як дуже малі епізоди, в його великих ділах і вчинках.

Хоч я маю досить багато чого доброго згадати про Нестора Теофановича, але при цій нагоді спинюсь на двох-трьох моментах. У 1952–1953 році Н. Т. говорив через СіБіСі в Україну — читав свої "Листи до друзів" (так його виступи називалися). Пам'ятаю, як він komponував ці свої виступи і як насторожений був до кожного редакторського втручання до тексту його листів. Три тижні тому, будучи вже дуже немічним, але все пам'ятаючи і маючи повну ясність думки, він мене запитав у присутності Анастасії Степанівни, його дружини і о. Володимира Слюзара: "А скажи щиро — щось було в моїх листах зайве? Було щось таке, що краще б було його не казати?" Ці запити його слідували відразу після того, які він витер сльози на згадку про смерть його великого друга Максима Тадейовича. Турбувало Нестора Теофановича те, чи не вчинив він, бува, кривди котромусь із своїх друзів в Україні — бодай одним якимсь необережним словом.

Тут, у Монтреалі, багато разів просили Нестора Теофановича його приятелі і знайомі — засісти і написати спогади, як це зробив Олександр Кошиць, але з того так нічого й не вийшло, хоч і були моменти, коли він погоджувався взятися за те при моїй співпраці як редактора. І про це три тижні тому Нестор Теофанович сказав: "Пам'ятаєш, як мене просили спогади написати... і ти серед них був... і були добродії, які гроші на видання пропонували наперед?" Я відповів йому, що пам'ятаю і знаю, хто гроші на видання пропонував. А він мені: "От бачиш, а Нестор не зробив... і добре зробив". Його мотивування, чому "добре зробив": писати б довелось найбільше про часи, коли він диригував республіканською заслуженою капелею "Думка" в Києві,

а його слово правди — багатьом би могло там пошкодити. Не писати ж правди, всієї правди — то нащо ж писати! Так дорожив Нестор Теофанович долею й безпекою найменших своїх друзів, де б вони не були. Він був свідомий того, що його спогади дуже багато сказали б не тільки сучасникам, а й наступним поколінням, але в ім'я безпеки друзів і земляків узагалі — не зважився писати. Якби це наш політичний діяч так мотивував свою відмову писати спогади, ми б мали повне право не погоджуватись із ним, але Нестор Тео-

фанович був тільки мистець, хоч і дуже політично свідомий і великий, непохитний патріот України. Будьмо великодушні й даруймо йому, що він нас не послухався, спогадів не написав і не збагатив історії нашої культури ще й дорогоцінними своїми спогадами. Будьмо вдячні йому за його великий вклад у нашу духову культуру. Він же в усяких умовах — там і тут — тільки возвеличував нас, українську націю. А ми будемо йому вдячні і понесемо у віки пам'ять про великого Нестора.

Марина БОНДАРЕНКО

ТРЕТЄ НАРОДЖЕННЯ МУЗЕЮ ІВАНА КАВАЛЕРІДЗЕ

Відкриття музею Івана Петровича Кавалерідзе триває.

1987 року, коли за календарем ЮНЕСКО відзначали 100-ліття від дня народження цього видатного митця — скульптора, кінорежисера, драматурга, прихильника й шанувальники його творчості дали собі слово зібрати й упорядкувати величезний доробок майстра. Бо ж держава поставилась до творчої спадщини Кавалерідзе з цілковитою байдужістю: роботи не реструвались, колекцію ніхто не впорядковував, і, крім того, майстерню, де працював Іван Петрович, окупувал молодий (а нині досить іменитий) скульптор, виставивши роботи майстра просто в коридор, якщо не сказати — на вулицю. Проте колекцію було врятовано і 1991 року представлено як музей Івана Кавалерідзе* при Спілці кінематографістів України. Лише 30 листопада 1993 року представник президента в Києві Леонід Косаківський підписав розпорядження про створення музею-майстерні Івана Петровича Кавалерідзе та фонду на підтримку музею (його очолив Іван Драч).

14 квітня 1994 року. Андріївський узвіз, 21. Саме тут, у старому будинку, в простій квартирі, що значиться під номером 5, міститься музей Івана Кавалерідзе. Відкрив його режисер Ростислав Синько (здебільшого йому та його дружині — кінознавцю Нонні Капельгородській — маємо завдячувати появою цього музею). Він, зокрема, відзначив, що музей-майстерня Івана Петровича Кавалерідзе не буде музеєм у класичному розумінні цього поняття, а швидше домом, де, крім скульптурних робіт, відвідувачі зможуть ознайомитись із його п'єсами, нарисами, листами, фотографіями, погортати сторінки книг про нього та його творчість.

Багато, багато робіт: портрет Ф. Шаляпіна, автопортрет, композиції — "Кінорежисер Я. Протазанов", "Святослав у бою", "Ярослав Мудрий з папірусом", "Голгофа", "Еллан-Блакитний", "Григорій Сковорода", варіанти пам'ятника Кобзареві — в Ромнах, Полтаві, Сумах... Споруджений 1911 року пам'ятник княгині Ользі, Кирилу, Методію й Андрію Первозванному, автором якого є Іван Петрович, залишилися лише на фотографіях та макетах — його було знищено 1923 року.

Виставку робіт майстра гармонійно доповнює фототвернісаж Леоніда Левіта. Федір Шаляпін, Марко Кропивницький, Марія Заньковецька, Наум Аронсон, Микола Садовський, Борис Лятошинський, Дмитро Шостакович, Левко Ревуцький, Юрій Лавров, Платон і Георгій Майбороди, Борис Гмиря, Наталя Ужвій... Люди, які так чи інакше причетні до життя і творчості Івана Кавалерідзе.

Те, що нарешті музей вибороно, що за словами директора "Українського дому" Лариси Хоролець, "вдалося відстояти його, а не кинути на панель ринкової економіки цей шматочок святої землі", — то велика справа. Але сьогодні він потребує допомоги, щоб із старої "комуналки" перетворитись на музей гідний пам'яті геніального майстра.

У 1977 році, коли Іван Петрович серйозно захворів, Ліна Костенко написала йому листа, де прорекла: "Ви людина такого могутнього духу, такого великого таланту, над вами не владен ні час, ні недуг. Ви переможете їх"...

"Вісті з України", # 17, 1994 р.

* Іван Кавалерідзе помер у Києві 1978 р. на 91 році життя.

ПІЗНАЙМО МИНУЛЕ ! — СКРІПЛЮЙМО МАЙБУТНЄ !

НА МНОГІ, МНОГІ ЛІТА, ШАНОВНИЙ МАЕСТРО МУРАВСЬКИЙ!

Щиро вітаємо народного артиста України, професора-диригента Павла Івановича Муравського з 80-тиліттям! Бажаємо здоров'я і витривалості!

Вшановуючи маестра за його плідну працю на користь української культури, присвячуємо йому декілька сторінок в нашому ОДУМ-івському журналі. Нехай цей скромний подарунок лишисться гарним спомином на довгі роки. Щастя Вам Боже!

*Члени редакційної колегії
журнала "Молода Україна".*

Шановний Павле Івановичу!

Вітаю Вас з великим днем — 80-ліття та зичу доброго здоров'я, успіху в улюбленій праці, яку виконували сумлінно для добра і честі свого народу, а в майбутньому знову — вигук: "моторний і хлопець хоч куди козак!"

В мистецтві зробили багато корисного і вагомого; в цій ділянці, про Вас, маестро, знає вся Європа, а в минулому (1993) принесли і нам радість на хоровому фестивалі в Торонто.

Я особисто відчувала подвійну насолоду, бо Ви перебували з сином Володимиром в моїй маленькій господі. Ентузіазм, енергія просто випромінювали з Вашої скромної постаті і мали чудодійний вплив на присутніх.

З приводу ювілею пересилаю Вам і Вашій родині привіт і найкращі побажання. На все добре Вам.

*Літвінова Євфросинія,
Торонто, Канада.*

* * *

Вітаємо Вас шановний і дорогий Павле Івановичу в день патріяршого віку — 80-тиліття!

Бажаємо Вам від щирого серця міцного здоров'я та багато творчих успіхів. Даруємо на пам'ять альбом з 80-ма фотографіями на згадку про успішні й незабутні музичні дні-свята в Торонто під час Міжнародного хорового фестивалю 1993 року.

На многі літа Вам!

*Оксана Родак-Луценко з чоловіком Анатолієм,
та Валентина, Петро і Тарас Родаки.*

(Альбом передано П. І. Муравському.)

*Чаклунський помах рук
Й народжується диво з див...*

Корифей українського хорового співу, диригент хору при Київській державній консерваторії, лауреат премії імени Тараса Шевченка, народний артист України. Цими днями, 30-го липня, музична громадськість у краю й у розсіянні відзначила 80-літній ювілей цього невтомного пропагандиста української хорової пісні.

Народився Павло Муравський у казково-пісенному Поділлі, де видається, ніби сама природа творить предивні симфонії, наповнюючи ними кожний прожитий день: потрібно тільки вміти прислухатися до найменшого поруху листочків у кроні дерев, до розміреного спокою безкрайніх смарагдових ланів, до переспіву розмаїтих пташок.

Саме в такому, багатющому на музичні таланти, незабутньому куточку української землі, що зветься Вінничиною, й зростав Павло Муравський. Ось як він пригадує ті далекі дитячі роки, коли разом із однолітками пастушив неподалік свого рідного села: "Вся природа наша, як таємнича книга пісні й музики! От хоча б той довгий яр, що починався поблизу джерельної криниці Буртячки... Прислухаєшся там — і почуєш мелодію. Тихий вітерець приносить її від кущів, від трав, від річки Каменки й від дубового замріяного ліска, що звався "Попова Ода"...

Та незвичним для оточуючих було тоді захоплення малого Павлика: його потяг до світу незбагненої краси, до чарівного світу музики. А якою безмірною радістю наповнилися очі хлопчика, коли люблячий дядько подарував йому, тоді вже напівсироті (батько загинув на полях Першої світової війни), вимріяну скрипку. Відтоді й назавжди юнак прилучився до світу музики. Згодом були студії в музичному училищі, а пізніше — в Київській консерваторії.

Здобувши вищу музичну освіту, Павло Муравський став диригентом Державної заслуженої капелі України "Думка", а також Державної капелі "Трембіта", відкриваючи для себе і для численних слухачів неповторну гармонію українських народних пісень, а також перлин української та світової класики. Окрім того, як визначний педагог консерваторії, маестро доклав зусиль для виховання цілої плеяди диригентів різних хорів. І саме при Павлові Муравському хор Київської консерваторії досяг дивовижної чистоти й гармонії виконання.

Спільним здобутком видатного диригента й хористів стали понад 150 записів хорових пісень і хоралів на Українському державному радіо, в тому числі церковної музики. Серед них — твори Веделя, Березовського, Бортнянського, Леонтовича, Стеценка, Ревуцького, Кос-Анатольського та інших композиторів. Завдяки невтомній праці Павла Муравського хор опанував у

своєму сучасному репертуарі композиції Моцарта, Верді, Брамса, Бетговена, Стравінського, Чайковського. Але особливо трепетно ставиться маестро до музичної спадщини Миколи Леонтовича, свого незабутнього земляка, твори якого вважає невичерпною криницею народнього українського таланту.

І саме Павлові Муравському хор Київської консерваторії завдячує своїм міжнародним визнанням. Пригадаємо, як минулого року на Міжнародному хоровому фестивалі в Торонто Joy of Singing емоційно-витонченому виконанню творів цим хором так гаряче аплодувала вишукана канадська публіка.

До найщиріших побажань ювілярові — маестро Павлові Муравському з нагоди славних уродин приєднується і редакція часопису "У. і С.". Многая Вам літ, достойний маестро, задля слави української пісенної культури!

*тижневик "Україна і світ",
Торонто, ч. 30, 1994 р.*

30-го липня 1994 року сповнилося шановному Павлові Івановичу Муравському 80 років. Ім'я славного й довголітнього професора Київської державної консерваторії, народнього артиста України і лавреата Державної премії ім. Тараса Шевченка добре відоме читачам журналу "Молода Україна" через дописи, репортажі та статті, які друкувалися про нього.

В інтерв'ю з Павлом Івановичем (Оксана Родак, ж. "М.У." ч. 411, 1992 р.), шановний диригент висловив таке бажання: "Наш хор, вважає, що свою художню виконавську майстерність він зміг би і хотів би показати і за межами України, але покищо такої можливості не було.

— Будемо надіятись, що така можливість скоро буде, — сказала О. Родак.

— Якщо буде така нагода, то ми будемо вважати себе щасливими."

Така можливість стала дійсністю, і хор Київської консерваторії під мистецьким керівництвом Павла Муравського з великим успіхом виступав у Торонто минулого року під час 1993 Міжнародного хорового фестивалю. Появилися рецензії в англomовних та українських часописах, які разом відобразили тривалу картину-пам'ятку про надзвичайну подію в історії хорового мистецтва, не тільки міста Торонто, а й Києва.

ХОР КИЇВСЬКОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ У ТОРОНТО

В програмі 2-го Міжнародного хорового фестивалю 1993 року, що відбувся в Торонто у травні-червні ц.р., брав участь і хор Київської консерваторії ім. Чайковського під диригентурою маестра Павла Муравського. До цього запрошення, мабуть, якщо не найбільше, то таки значною мірою, спричинилася молода українка, що народилася в Канаді, абсолювентка музичного факультету Торонтського університету, яка пізніше продовжувала свої музичні студії в Києві, активний член української організації ОДУМ, Оксана Родак.

В програмі концерту, на який нижче подаємо переклад рецензії торонтського музичного критика Рональда Гамблетона, зазначено, що цей хор — один з найкращих в Україні, складається з 60-ти хористів, що хор виступав понад двісті разів по Київському радіо та наспівав два своїх найбільш популярних звукозаписи — Перлини української релігійної хорової музики та творчість М. Леонтовича. В репертуарі хору — широкий обсяг українських релігійних і народніх пісень, пісні на музику таких видатних українських композиторів, як М. Лисенко, К. Стеценко, Л. Ревуцький й ін.; сучасні українські й європейські та західні класичні композиції, зокрема Бетговена, Моцарта, Верді й ін. Крім концерту, про який іде мова в рецензії, де переповнена аудиторія переважно містила англomовних любителів доброї музики, хор Київської консерваторії дав ще три надзвичайні концерти (в Торонто, Гамільтоні й Маркгамі — всі в Канаді) з виключно українською програмою, що складалася з релігійних пісень українських композиторів й українських народніх пісень. Хор також виступав у торонтській престижній концертній залі Томсон Голл разом з двома відомими фінськими хорами й торонтською симфонічною оркестрою.

С. К.

Рональд ГАМБЛЕТОН

РІДКІСНЕ МУЗИЧНЕ ДОСЯГНЕННЯ У ВИКОНАННІ ХОРУ КИЇВСЬКОЇ КОНСЕРВАТОРІЇ ІМ. ЧАЙКОВСЬКОГО

Одна овація за другою, стоячи, в Англіканській церкві св. Павла в п'ятницю увечорі, вела від одного до другого, доки не здавалося, що хор консерваторії ім. Чайковського міг би співати й цілу ніч.

І це було б цілком гарно для переповненої аудиторії, яка зібралася, щоб почути один з найбільш незвичайних концертів на Міжнародному хоровому фестивалі 1993 року.

Згідно надрукованої програмки, це мало б бути просто безперебійне виконання Літургії св. Іоана, опус 41, Чайковського, яку композитор створив 1879 року і яка рідко виконувалася на цьому континенті і фактично замовчувалася за радянської влади.

Навіть цей єдиний факт міг би бути причиною для непорушної тиші, що запанувала в аудиторії, коли ансамбль наповнив церкву хвилями музики надзвичайної краси. Але суміш суворості з палкою музики Чайковського піднесла стародавній релігійний ритуал до неперевершеної висоти краси і, хоч текст був прихований у хвилях міцно насичених музикою, музична розповідь доходила до слухача так точно, як лекція.

І тільки тому, що ця капеля складається зі студентів, що студіюють у консерваторії хорову диригентуру. Але от, уявіть собі, 53 диригенти, що співають, які зібралися перед вівтарем церкви св. Павла, під диригентурою Павла Муравського, що керує ансамблем з 1969 року і досі диригує своєю ентузіастичною диригентською паличкою у свої 79 років.

Часто кажуть, що хори звучать, як звук органу, але це порівняння підходить до хору консерваторії ім. Чайковського більш влучно, ніж до більшості з них.

Це правда, що ці хористи можуть виявити справжні якості насамблю без зусиль, але було багато моментів у Літургії для сопранів і альтів, що співали разом з ясністю і прецизією флейт і клярнетів на тлі діапазону чоловічих голосів.

Коли б концерт закінчився Літургією, запам'ятався б просто прекрасний хор в обмеженому музичному просторі. Але ентузіазм аудиторії був настільки продовжений, що Муравський був змушений повертатися до хору ще і ще, шепотіти хористам вказівку і вести їх до наступних і наступних овацій, коли вони виконували далі й далі не зазначений у програмі репертуар, який носив характер українських національних пісень, що збагатили вечір своїм темпераментом і почуттям насолоди музикою.

*Переклала Світлана Кузьменко,
"Торонто Стар", 20 червня 1993 року.*

Після концерту в залі Рой Томсон.

Шіла Голдимідт, Павло Муравський, Ніколас Голдимідт — мистецький керівник Міжнародного хорового фестивалю.

*Торонто, 16.06.1993 р.
Фото — О. Родак.*

"Рідная мова, пісня й наука, хай українців єднає!"

Олександр Кошиць

"Про розвиток вокальної культури турбуються всі, хто відчуває моральну відповідальність за культуру свого народу, адже вокальна культура — могутній засіб виховання людей."

Борис Гмиря

"Хто не любить і не поважає культури інших народів, той і своєї національної культури не любитиме і не знатиме."

Микола Лисенко

МУЗИЧНІ ДАРИ З КИЄВА

*(До участі хору Київської консерваторії
у Міжнародному хоровому фестивалі в Торонто)*

Міжнародний музичний фестиваль — досить рідкісна подія, тим більше на Північно-Американському континенті. Але коли випадає така нагода, як оця, протягом майже місяця (29 травня — 26 червня), любителям хорового співу є від чого порозкошувати. Цьогорічний Міжнародний фестиваль Joy of Singing особливо привабливий тим, що підніс велику несподіванку українській спільноті Канади: вперше у ньому взяв участь хор з України — високомистецький музичний колектив з Києва під керівництвом диригента професора П. Муравського.

Популярність цього хору в Україні надзвичайна. Пісні й ораторії в його виконанні часто звучать у радіо- й телепрограмах. Хор регулярно поповнює збірку своїх звукозаписів, котрих вже налічується понад 200. До його репертуару входять класичні твори українських, російських, західноєвропейських композиторів, а також український фолклор — здебільшого у обробці наших визначних композиторів Лисенка, Леонтовича та інших.

Хор імені Чайковського багато гастролює по Україні, а минулого року відбув своє перше закордонне концертне турне до Швейцарії. Надзвичайно тішить та обставина, що через концерти, складені із українських творів, наголошується на приналежність до нашого народу імен видатних композиторів, що недавно йому повернуто: Максима Березовського, Дмитра Бортнянського, Артема Веделя, яких ще донедавна світова музична література числила "російськими". Всюди у виступах цей хор сповнює людські серця красою дивної музичної гармонії, здобуває щораз більшу прихильність.

Одна із зустрічей з київським хором в рамках Торонтського міжнародного фестивалю проходила у St. Anne's Anglican Church. Виявляється акустичність цього храму дала рідкісну нагоду милуватись чарівною музикою, насолоджуватись величними церковними хоралами — музичними дарами української землі. Передати всі почуття, спонукані цим небуденним святом, надзвичайно важко, але ж так хочеться розповісти про них читачам, які не мали нагоди долучитись до цього фойєрверку чудової музики.

Концерт, що складався виключно із духовної та церковної музики, розпочався святою Літургією Олександра Кошиця — звучав величний гімн Творцеві із подякою за радощі земного життя. Здавалося, розкрилена душа співала під високим склепінням храму, зливаючись в єдине із мистецьким задумом композитора, з піднесеним і величним звучанням хору, котрий славив Сина Божого за пречистий шлях Його життя, за великі муки задля спасіння людей.

Тихі рецитали Києво-Печерських наспівів, що майстерно змінювались могутнім forte, урочисто прославляли Отця, Сина і Святого Духа. У добірці псалмів, разом із хористами, всі славили Господа за Його

миłosердність — спасіння душі людської на землі й на небесах.

У величному хоралі М. Березовського голоси трепетно піднімались у піднебесся, складаючи вдячність Матері Божій за її незрівнянний подвиг — народження Ісуса, Спасителя нашого. І радісно розкривались людські серця назустріч небесним херувимам (твір А. Веделя), появу яких предвістили знесені вверх колоратурні сопрано. І все навкруги наповнялось світлими почуттями, і очищалась душа в умиротворенні...

Співзвучне з настроєм присутніх гордо прозвучало тривожно-благальне "Боже, великий, єдиний..." Миколи Лисенка. Голоси хористів пристрасно просили про заступництво Господнє, бо настали надто тяжкі й критичні дні для Української держави, і єдиний наш порятунок — єдність українського народу.

Звучала також українська класика і народні пісні. Довірливо-притишені мурмурандо у творі Шевченка "Думи мої, думи" допомогли розкрити глибину переживань і гірких роздумів Кобзаря. А вдалим форсуванням звуку із підкресленням всіх його нюансів було передано відчуття величавого Дніпра, грізної стихії, що "горами хвилю підійма" ("Реве та стогне Дніпр широкий"). Журавлино-прощальне "Чуєш, брате мій" з носталгією подачею хору підсилило тугу кожного українця за дивом-видивом Україною. І здавалося, що серцю вже не під силу вмістити всієї туги, що наплинула, як розсипались відчуттями радощів буття чудові голоси хористів у "Дударіку" та "Щедрику" Миколи Леонтовича. Особливо повноголосно і чарівно звучав хор у "Сусідці" Я. Яциневича і за те зібрав довгі й щирі оплески численних слухачів. Музичне свято завершилось піднесенням і урочистим "Многая літа" Дмитра Бортнянського. Так, чарівне свято музики і співу закінчилося, але воно ще довго бринітиме в душі, виповнюючи її тихою радістю пережитого.

Марта Онуфрієв,
"Україна і світ", Торонто, ч. 24, 1993 р.

Слухайте радіопрограму ОДУМ-у "МОЛОДА УКРАЇНА"

з радіовисильні
СНІН НА ХВИЛІ АМ 1540
в Торонто

КОЖНОЇ СУБОТИ
від 7:30 до 8:00 вечора

Керівник: Петро Родак
Диктори: Валентина Родак
Леонід Ліщина
Олександр Харченко

"МОЛОДА УКРАЇНА" служить
українській громаді від 1971 року.

До успіху хору Київської консерваторії спричинялося багато людей — любителів хорового мистецтва, які до приїзду хору та в час його перебування в Торонто (адже приїхало 60 осіб на 10 днів!), вклали чимало праці і допомогли молодим "хористам-амбасадорам". У цьому дописі-хроніці, я з вдячністю згадаю всіх — все ще свіже в пам'яті, бо я, та багато торонтців ще й досі під впливом тієї незабутньої події.

21-го червня 1993 року.

Дорогий пане професоре!

Ми всі були зачаровані Вашими інтерпретаціями відомих пісень та музикальних творів Чайковського, Бортнянського, Дворжака та інших композиторів.

Дякуємо Вам за те, що дали нам можливість почути Ваш хор та познайомитись з його молодими виконавцями. Ми з приємністю вітали хористів в наших домах, де ми мали з ними особистий контакт, опікувались ними та могли полегшити їм перебування в чужій, незнайомій їм країні.

Дивлячись на них, багато з нас пригадали студентські роки, нашу молодість та юність, часи нестатків, боротьбу за існування. Так, як і Вас, часи нестач, які так часто повторювались на нашій рідній Україні, гартували нас, вчили нас солідарності та дружніх взаємин в студентській громаді.

Бажаємо всім хористам успіхів у науці та виступах під Вашим керівництвом професоре Муравський, а Вам шановний маестро бажаємо многих творчих літ життя, доброго здоров'я та успіхів в мистецькій диригентській праці з молоддю у вільній, нам всім дорогій Україні!

Спонукала мене до цієї нелегкої, але приємної і потрібної справи ще одна причина, а саме та, що, крім коротких заміток у "Музичній Україні" за листопад-грудень 1993 року та київській газеті "Хрещатик" за 5-те липня 1994 року, мені невідомо, що були якісь довші пресові відгуки, а шкода, бо цікаво було б почути думки членів адміністрації консерваторії, які очолювали цю групу та самих хористів, їхнє враження з поїздки. Це ж була їх перша подорож на Північно-Американський континент. З жалем мушу сказати, що крім листів від Павла Івановича, ні я, ні Оксана, до сьогоднішнього дня не одержали від них жодних відомостей.

А третя причина допису — суто приватна. Наша родина Родаків щиро полюбила Павла Івановича (а хто його не любить і не шанує?!); з ним пов'язано багато родинних справ — і смерть, і одруження, і постійне спілкування, але про все це читач довідається згодом.

Хочеться на цьому місці просити у читачів вибачення за деякі повторення з попередніх дописів, що друкувались раніше, в цьому журналі; їх потрібно не тільки для загальної картини, але й у формі інформації для тих читачів, які вперше візьмуть журнал у руки. Зрештою, виконую бажання деяких приятелів розповісти все докладно про приїзд хору Київської консерваторії на фестиваль в Торонто.

Слід згадати, що багато праці вклала моя доня Оксана (в роботі з фестивалем вона виконувала фун-

кції перекладача, фотографа, шофера, приготувляла програми на концерти і пильнувала інтереси Павла Івановича), і я, як мати, горда за неї, за її вчинки, за її любов до українського мистецтва. Не соромлюсь це писати, бо одна я знаю, скільки душевно вона пережила і скільки часу вклала в цей проєкт для дорогого вчителя Павла Івановича, відклавши все інше на другий плян. Тому розповідаю в хронологічному порядку і починаю допис з моменту її від'їзду в Київ (можливо, мені треба було бути архівістом, а не дописувачем?!).

Отримавши ступінь Почесного бакалавра музики з Торонтського університету і закінчивши Торонтську королівську музичну консерваторію (ARCT), Оксана виїхала в Україну (1990–1991) на навчання в Київській державній консерваторії ім. П. Чайковського. Бажання вчитись в Україні Оксана виявила після свого тритижневого перебування в Україні. "Коли я вперше побувала в Україні, як член делегації Союзу українського студентства Канади — СУСК в 1989 р., і познайомилась зі студентами та багатьма цікавими і хорошими людьми, побачила міста — я відчула себе частиною українського народу, там же вирішила, що вернусь іще раз на Україну, але вже на довший час" ("СУСК відвідує Україну!" ж. "М.У." ч. 389, 1989 р.). Так і сталося. Вислані заяви та анкети президія Товариства "Україна", — Товариство культурних зв'язків з українцями за кордоном (ми в той час пробували через інші товариства, але все поверталось до "України") затвердила і прийняла Оксанину кандидатуру для навчання у консерваторії як стажист–стипендіят.

Свої враження про однорічне навчання Оксана надрукувала в журналі "Молода Україна" за жовтень–листопад 1991 р. (ч. 406–407) під заголовком "Незабутній рік в Україні. Загальні враження." У статті вона згадує своїх професорів, між ними й Павла Муравського, в хорі якого співала.

У численних листах додому Оксана часто згадувала Павла Івановича й культурно–мистецьке життя Києва. Ось уривок з її першого листа з України (13.10.1990 р.). "Вже пройшло два тижні, дорога мамо, як я живу в Києві. Зараз 11:40 год. вечора, і я тількищо повернулася з концерту, який відбувся в Печерській Лаврі — Перший фестиваль духовної музики. Наш хор з консерваторії (диригент Павло Муравський) брав участь. На концерті були ще й інші хори м. Києва та з Болгарії. Я була дуже зворушена виступами. Минулого тижня ми виступали на Першому міжнародному фестивалі української музики. Я майже щовечора ходжу в театр або на концерти, бо вступ для студентів дешевий — один карбованець або менше (за карбованець можу купити три гарячі пірижки)."

Успішно закінчився для Оксани навчальний рік і за старанням її професорів П. Муравського та В. Лисенка їй дозволено диригувати студентським хором (бо ж тільки рік вчилася в консерваторії, але за "обмежений термін пройшла в класі по диригуванню велику кількість хорових творів" — В. Лисенко) на Державних іспитах. Репортаж про цю подію добре подала Елеонора Кириленко, кореспондент "Вістей з України", який

був передрукований у цьому журналі (ч. 405, 1991 р.) під заголовком "...І пісню принесла на крилах".

"Зі смутком, але з надією, що ще повернусь до своїх добрих друзів в Україні" Оксана приїхала додому.

* * *

Моє знайомство з Павлом Муравським відбулося того ж 1991 року під час подорожі в Україну і відвідин Оксани в Києві. День 13 червня пам'ятаю дуже добре. "Нам треба відвідати на півгодини цікаву людину. Він нас чекає" попередила Оксана перед нашою прогулянкою. З консерваторії ми йшли пішки до вулиці Кірова, тепер переіменованої на вулицю Михайла Грушевського, і на наш дзвінок двері відкрив старший, невеличкого росту чоловік з приємною успішкою. Рука при знайомстві була сильна, рішуча. Яка гарна несподіванка! То був Павло Мурвський.

У просторій вітальні стіл був накритий — видно, що Павло Іванович готувався до цієї зустрічі. Розповідав він про свою працю з "Думкою", "Трембітою", зі співаком Борисом Гмирею, з різними письменниками, музиками. Він пам'ятає роки, прізвища, події. Я дивувалася його прекрасній пам'яті, адже він людина немолода (йому 77 років!), а скільки в нього енергії, ентузіазму, плянів! Незчулись ми, як ті "півгодини" затяглися до пізньої ночі, і Віктор Павлович (син) мусів таксівою везти нас додому.

Павло Іванович не тільки майстер свого фаху (пісня для нього — життя), він ще й чудова людина. З ним легко говорити, жартувати. Він не боявся поспілкуватися з молододу канадською студенткою, а навпаки — поставився до неї по–батьківському.

Хотілось, щоб Торонто пізнало цю незвичайну людину і одного з найкращих українських диригентів. Як я згадувала раніше, трапилася така нагода в січні 1992 року.

* * *

Січень 1992 р.

Торонто. Оксана зустрічається з головним керівником музичного фестивалю Николасом Голдшмідтом. Пропонує йому запросити хор Київської консерваторії під керівництвом П. Муравського до участі в Міжнародному хоровому фестивалі 1993 року. "Я постійно пошукую цікаві, нові, творчі мистецькі одиниці, тому радо приймаю повідомлення про хор з нової, незалежної держави України і прошу подати зразки репертуару та життєпис диригента" відповів Н. Голдшмідт.

7-го лютого.

Н. Голдшмідту передано касету з релігійними та народними піснями в обробці М. Леонтовича з платівок "Шедеври хорової музики" та "М. Леонтович. До 100-річчя з дня народження". Награно "Херувимську пісню" А. Веделя, "Нині відпускаєш" Києво–Печерського напіву, "Щедрик" М. Леонтовича та ще декілька пісень — словом, ті пісні, що змогли б привернути до себе увагу і зробити найкраще враження. Було підкреслено, що платівка "Шедеври хорової музики" за-

писана в 1972 р., а випущена в світ 1988 р., тобто пролежала вона 16 років! Наступного дня (!) Н. Голдшмідт подякував молодій студентці (довідались пізніше, що він про неї розпитував в університеті), що звернула йому увагу на такий прекрасний хор; виявив велике зацікавлення П. Муравським і готовий був приступити до праці (зверніть увагу, шановні читачі, що це 1992 рік!) Оксана завважила, що Н. Голдшмідт і П. Муравський мають багато спільного. Обоє енергійні, працьовиті й духом молоді. Н. Голдшмідту 83 роки, а Павлові Муравському шов 78 рік! Ні один, ні другий, не здаються вікові. В обох багато мрій і плянів.

9-го лютого.

Оксана з хвилюванням повідомляє П. Муравського про новину. Павло Іванович з радістю сприймає вістку та висловлюється: "поживемо, побачимо чи зреалізується задум".

2-го березня.

Перекладаємо (Оксана і я працюємо разом. Вона вирішує, а я виконую її бажання. Наші ролі перемінились!) офіційне запрошення П. Муравському від Н. Голдшмідта. Запрошення такого змісту:

2-го березня 1992 р.

Шановний маестро Муравський!

Мені дуже приємно переслати Вам цього листа з надією, що Ви з хором консерваторії ім. Чайковського приймете наше запрошення бути учасниками Міжнародного хорового фестивалю в 1993 році.

Я багато чув про Ваш хор через нашу спільну знайому Оксану Родак. Також, маестро Геннадій Рождественський був дуже радий, коли я запропонував, щоб Ваш хор виступив з Торонтською симфонічною оркестрою під його диригентурою, з твором "Те Деум" Дворжака 16-го червня 1993 року.

Після того концерту ми б хотіли, щоб Ви виступили протягом одного тижня з декількома а капелла концертами під Вашим диригуванням.

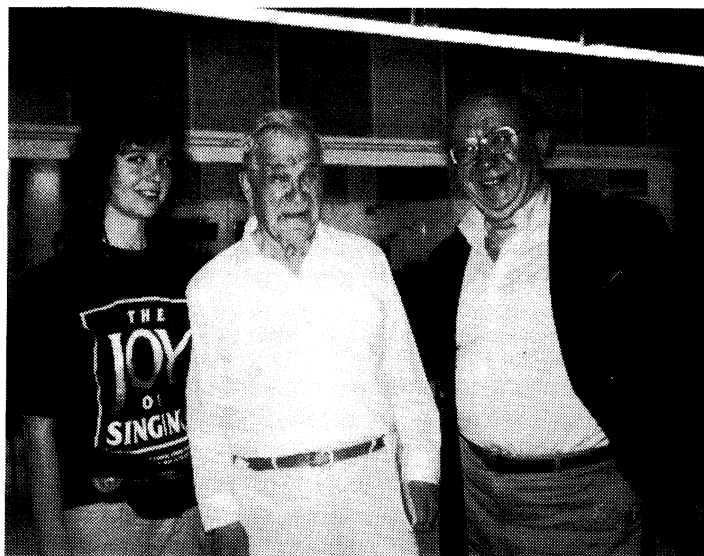
Якщо я полагоджу свої справи, є можливість, що буду в Києві 3-го або 4-го квітня цього року. Це дасть нам нагоду переговорити всі питання, включаючи фінансові. Найбільша проблема — це переїзд. Якщо ми це поладимо, вірю, що про решту зможемо формально домовитись.

Листа передаю через Романа Луня. З надією, що Вас побачу на початку квітня цього року і почую Ваш хор, залишаюсь

з великою пошаною *Николаас Голдшмідт,*
мистецький керівник.

Відтоді почалися телефонічні переговори (Торонто-Київ), передавання в Україну різних інформацій, листів, контрактів. Вдячна Р. Луню, В. Педенкові, Ю. Охримові та Е. Гуцулякові за допомогу в цій справі. Передано листи П. Муравському, Ларисі Хоролець — міністрів культури України та Іванові Драчеві — голові Товариства "Україна". Це було в 1992 році.

Використовувались при кожній нагоді зустрічі з провідними особами, які могли б фінансово допомогти

Під час проби в залі Рой Томсон.

*Оксана Родак, Павло Муравський,
Геннадій Рождественський.*

Торонто, 14.06.1993 р.

Фото — В. Родак.

хорові. Я особисто зустрічалася зі Станиславом Лазебником — головою секретаріату Товариства "Україна" в Торонто 3.07.1992 р. та з Іваном Дзюбою — міністром культури України в Торонто 9.10.1993 року.

Травень 1992 р.

В цей час в Торонто гостювала в нас Ганна Принц (ж. "М.У." ч. 415, 1992 р.), і коли Н. Голдшмідт намітив полетіти в Київ на прослухання хору та, щоб особисто запросити хористів на фестиваль, вона порадила, щоб П. Муравський полагодив всі справи через адміністрацію консерваторії. Так і було зроблено, і таким чином Ганна Василівна стала нашим дорадником та посередником. Їй — щиросердна подяка.

Червень 1992 р.

На початку місяця Н. Голдшмідт у Києві. За коротке перебування він переслухав хор консерваторії, познайомився з Павлом Івановичем, побачив столицю України (адміністрація консерваторії доглянула, щоб була автомашина і перекладач) та зустрівся з головою зовнішніх зв'язків при міністерстві культури Юрієм Рижовим та з Нестором Гайовським — повіреним у справах канадської амбасади.

Прилетівши в Торонто, Н. Голдшмідт відразу нам потелефонував і з задоволенням розповів про свою успішну місію та цікаву подорож. Він був надзвичайно вражений співом хору та його керівником, і своє захоплення він висловлював у листах подяки до всіх, з ким зустрічався в Києві. Копії листів передав нам. Подаємо три короткі уривки:

"...Хор перевищив усі мої сподівання, і я свій великий ентузіазм висловив маестрові Муравському та рек—

торові консерваторії. Хор був просто блискучий, а маестро дійсно майстер своєї справи."

*Мадам Ларисі Хоралець,
міністрів культури України, 10.06.1992 р.*

"...Я був дуже задоволений, що Ви виявили зацікавлення у нашому великому проєкті. Я можу Вас запевнити, що ці молоді люди з консерваторії не тільки належно будуть визнані, але будуть мати нагоду почути виступи інших хорів. Найголовніше те, що вони познайомляться з людьми українського походження у цьому справді багатокультурному місті — Торонто.

Надіюсь, що з допомогою Вашого міністерства ми зможемо привітати хористів у місяці червні 1993 року."

*Юрієві Рижову,
голові зовнішніх зв'язків при міністерстві культури,
10.06.1992 р.*

"...Сердечно дякую за нагоду почути Ваш прекрасний хор. Прошу особливо привітати маестра Муравського."

*Вікторіві Антоновичу Дженкову,
про-ректору Київської консерваторії,
10.06.1992 р.*

Радість Н. Голдшмідта розділяли і ми, та наша радість перемінилася на великий смуток. Зовсім несподівано, 13-го червня захворів мій батько, Оксанин дідусь, і в день його народження, 15-го червня, на 77-му році життя упокоївся св. п. Вікентій Літвінов (ж. "М.У." ч. 413, 1992 р.). Це був великий удар для всієї родини.

Тому, що наші родинні справи завжди були тісно пов'язані з громадськими — ми часто відкладали свої родинні потреби заради проб хору, ансамблю бандуристів, засідань, та інших громадських обов'язків, день смерті мого батька не був винятковий. Дозвольте розказати чому. Декілька місяців тому Оксана домовилась з управою торонтського Клубу українських професіоналістів і бізнесменів, що на їхніх річних зборах (15-го червня) поінформує про приїзд хору з Києва, надіючись на допомогу членів. Після приїзду Н. Голдшмідта домовлено було, що й він прийде і розкаже про свою подорож. Що ж, не було ради. Полагодивши справи пов'язані з похороном, взявши себе в руки і стримуючи сльози, ми поїхали на збори. Справу приїзду хору Оксана представила як слід, а Н. Голдшмідт розповів про свою незвичайну поїздку в Україну, про величавий проєкт музичного фестивалю та про чудовий хор зі славним маестром.

Завізши Н. Г. додому, ми дали сльозам волю. Не знаю, як ми доїхали до хати.

Похорон відбувся в п'ятницю 19-го червня, а в неділю 21-го Оксана полетіла в Україну. Не було навіть часу відповідно приготуватись до такої важливої подорожі, адже головна мета поїздки, запланована заздалегідь — повчитися з професором Павлом Муравським. Я також мала нагоду побачитись вдруге з Павлом Івановичем, будучи з чоловіком Петром учасником Всесвітнього форуму українців, який відбувся того

ж року в місяці серпні (див. фото і допис у ж. "М.У." ч. 416–417).

Вересень 1992 р.

19/IX 1992 р.

"...Декілька днів тому, я повернувся з Швейцарії, де виступав з хором консерваторії (в кількості 26 співаків). Їздили туди автобусом, через Відень, Зальцбург. Я дуже хвилювався за результати нашої поїздки, тому, що перший раз в своєму житті був за кордоном і не передбачав, як можуть слухачі такої цивілізованої, висококультурної країни сприймати українське мистецтво у нашому виконанні. І всі ці побоювання перетворилися у радість, мою і всього колективу. За 7 днів ми дали 6 концертів, всі концерти відбувалися у костелах, досить великих, від 700 до 1000 осіб. Залі були заповнені або майже заповнені. Ми співали в першому відділі цікаву українську музику, а у другому — українські народні пісні. І недивлячись на те, що на концертах майже не було українців, кожний номер програми, сприймався з великим ентузіазмом (не подумайте, що я хвалюся), а в кінці другого відділу, коли ми співали "на біс", публіка вихід хору сприймала стоячи. Після виконання "Многая літа", при великому аплодуванні, я піднімав руки над головою, там їх стискав і голосно кричав (щоб усі чули): "Україна — Швейцарія — дружба!" Отак як я пишу, так все дійсно було. А в результаті цих гастролей організатори концертів запросили наш хор приїхати ще й на слідуєчий рік, де у вересні чи в жовтні місяці.

В понеділок, 21 вересня, приступаю до підготовки програми для Канади. Дай Боже, щоб усе було гаразд. Буду старатися.

Хочу побажати Вам всього найкращого, всяких успіхів і, головне, міцного здоров'я! Обнімаю і цілую! До побачення!

Ваш Павло!"

Торонто, 16-го жовтня 1992 року.

Шановний і дорогий наш Павле Івановичу!

Вашого листа з 19-го вересня одержала. Велике Вам спасибі за всю інформацію про концерти в Швейцарії. Оксана і я радіємо Вашими успіхами і щиро Вас вітаємо. Дай Боже, щоб і Канада побачила Вас, дорогий маестро, і почула спів хору консерваторії під Вашим художнім керівництвом.

Торонто Вас знає. Я часто передаю на радіопрограмі "Молода Україна" пісні під Вашим диригуванням.

Николас Голдшмідт недавно повідомив нас, що при кінці жовтня скликає пресову конференцію, на якій офіційно проголосить про Другий міжнародний хоро-вий фестиваль, який розпочнеться в місяці червні 1993 року. Ви і хор консерваторії записані в програмі, отже вороття нема! Вперед, шановний Павле Івановичу! Ми в Торонто зробимо все, що є у нашої силі, щоб здійсню-лась мрія — Ваша і наша.

Бажаємо Вам міцного, міцного здоров'я і дальших успіхів у праці.

З пошаною до Вас

родина Родаків,

а Оксана і я Вас міцно обіймаємо і цілуємо.

Валентина.

Листопад 1992 р.

10-го листопада відбулася пресова конференція у справі Міжнародного хорового фестивалю. Як позаштатний працівник Канадсько-Міжнародного радіо (СВС) я подала репортаж, який в ширшій формі по'явився на сторінках журналу "Молода Україна" ч. 419, 1993 р.

* * *

Про підготовчу працю в 1993 році, про довгоочікуваний день приїзду і про перебіг концертів в Торонто й Гамільтоні з цікавими спостереженнями подам в наступних числах журналу "Молода Україна".

Ілейн Шмідт

НАДЗВИЧАЙНИЙ ВИСТУП УКРАЇНЦІВ

...У виступі брали участь члени хору Київської консерваторії ім. Чайковського зі своїм диригентом Павлом Муравським. Надзвичайний ансамбль дебютував у цій частині Північної Америки завдяки Міжнародному хоровому фестивалю "Радість співу", що відбувся в Торонто.

Ансамбль, співаючи а саррелла, продемонстрував найбільш прецизний музикально хоровий спів, який я будь-коли чула. Тональність їхніх нот бездоганна, їхня дикція і зіспіваність ансамблю — абсолютно перфектні.

Муравський диригує, у великій мірі, так, як маляр-мистець малює. Він стоїть здалека перед хором, надаючи форми й кольору його виступу. Він часто починає фразу і тоді слухає, з руками схрещеними на грудях, подаючи хорові ледь помітні жести й натяки. Його вказівки здебільша стримані й завжди стислі. Його кожний рух приносить негайний відгук.

Щодо хору, він складається з 60-ти студентів Київської консерваторії ім. Чайковського — 60-ти студентів диригентури. Хор співає витончено гармонійним, гнучким голосом. Він спроможний донести до слухачів найтихіший із шепотів і команду повноголосової сили з однаковою легкістю і прецизністю.

Хор розпочав програму релігійними творами, які були подані з шанобливістю й гідністю. В другій частині, коли хористи повернулися на сцену, їхній музичний настрій змінився до українських народніх мелодій. Вони їх співали з енергійністю і переконливістю, що спонтанно передавалося аудиторії.

Уривок з "THE SPECTATOR",
Гамільтон, 21.06.1993 р.
Переклала Світлана Кузьменко.

Ще додам, що без допомоги багатьох людей доброї волі, які підтримали нас морально й фінансово у цьому великому проєкті, Оксана і я не змогли б його завер-

Зустрічаємо хористів Київської консерваторії.

В першому ряді зліва направо:
Василь Гречанський — диригент Нью-Йоркської "Думки", Олег Тимошенко — ректор консерваторії, Микола Чорний — редактор квартальника "Бандура" Школи кобзарського мистецтва, Павло Муравський — диригент хору консерваторії, Оксана Родак з Торонто, хористи та Володимир Корзун — інспектор хору.

Нью-Йорк, США,
XI.06.1993 р.

шити. Цих осіб не можемо забути. Вони віддано, зі щирістю і гордістю нам допомагали до приїзду хору Київської консерваторії на чолі з диригентом Павлом Муравським та під час їхнього побуту в Торонто. Це був доказ спільної праці торонтців на користь української культури. Всім їм висловлюємо ВЕЛИКЕ СПАСИБІ. Їхні імена та прізвища будуть видрукувані в наступному числі "Молодої України".

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

* * *

Тут, перед хатою, де я колись ходив,
Зацвів для матері
Осінній пізній сонях.

* * *

Над чорнобривцями в саду
Останнє яблуко висить.
Останній лист упав на чорнобривці
Вчора.

* * *

За селом на вечірній дорозі
У промінні осіннього сонця
Я зустрів своїх батька-матір.

25 РОКІВ ТОМУ...

шанувальники співу Бориса Гмирі провели улюбленого артиста в останню путь. Св. п. Б. Гмиря помер у Києві, 1-го серпня 1969 року.

Ім'я Бориса Гмирі останнім часом постійно згадується на сторінках української преси як в Україні, так і в Канаді. Недавно в київській "Українській газеті" (ч. 15, 1994 р.) Ольга Мельник у своєму дописі "Художні шедеври Івана Кавалерідзе" згадувала співака, який співпрацював з мистцем: "Роботи Кавалерідзе експонуються в його музеї-майстерні, що на Андріївському узвозі... На узвозі буде садиба із галереєю мистецтв та парком скульптур. Дім Івана Петровича був колись широко відчинений для всіх. До нього, доброзичливого, щедрого, хлібосольного, горнулася українська інтелігенція. І видатний актор Роменського театру Степан Шкурат (Кавалерідзе у молоді роки був режисером цього театру), і письменники Остап Вишня, Володимир Сосюра, Максим Рильський, і співак Борис Гмиря".

Згадує Бориса Гмирю Анатолій Авдієвський, голова Всеукраїнської музичної спілки та член-кореспондент "Голосу України" у статті "Обереги духовності. Не дискредитувати, а примножувати культурні надбання країни" (ч. 93, 1994 р.) і Марина Бондаренко, кореспондент "Вістей з України" у репортажі про відкриття музею Івана Кавалерідзе (ч. 17, 1994 р.). (Репортаж М. Бондаренко повністю надрукований на сторінці 14-ій цього журналу.)

Чимало дописів і згадок про Бориса Романовича подано в нашому ОДУМ-івському журналі "Молода Україна" з приводу мого знайомства в 1991 році з родиною Бориса Гмирі — з дружиною Вірою Августівною та її спадкоємицею Ганною Принц. У попередніх роках, С. Голубенко, член редколегії журналу "М.У.", написав статтю з нагоди 60-ліття мистця (ч. 110, 1963 р.), а шанувальниця українського мистецтва П. Халява згадувала співака у своєму дописі про Наталію Носенко, яка виступала в Харкові в 1942–1943 році з Б. Гмирею (ч. 367, 1983 р.).

В додаток до друкованого слова, читачі Торонто й околиць (та не тільки читачі, але любителі й шану-

вальники співу Б. Гмирі) мають нагоду почути народні пісні та твори українських композиторів, які часто передаються на радіопрограмах "Молода Україна" і "Прометей" у виконанні самого співака: сольове виконання, дуети з І. Козловським, з хором "Думка" під мистецьким керівництвом П. Муравського, з державною капелею бандуристів (дир. О. Мінківський) та у супроводі оркестри народних інструментів (кер. М. Хіврич).

Дві згадані програми, на початку місяця серпня, вшанували пам'ять артиста у 25-ліття від дня його смерті. Під час програми згадано було про існування Канадсько-Українського фонду його імені, а слухачі ОДУМ-івської програми "М.У." були поінформовані про установчі збори засновників фонду Б. Гмирі в Києві, які відбулися 20 вересня 1993 року. На зборах вибрано управу фонду з 18 осіб (голова Ганна Принц), контрольну комісію та затверджено статут фонду.

Пісня українська, немов сонце, немов вода, немов любов матері. Вона пестила мене з того часу, коли я й говорити ще зовсім не вмів, але співати вже співав.

* * *

Не могу не бути відвертим: я щасливий, що став співаком. Особливо прекрасна доля співака в наш час, коли радіо і телебачення несуть твій голос у мільйони житлових будинків, у гуртожитки і клуби, коли є можливість бачити перед собою зі сцени та естради сотні тисяч живих людських очей.

Борис Гмиря.

На Байковому кладовищі під час похорону Бориса Гмирі.

Київ, 1969 р.

Про Фонд Бориса Гмирі в Києві.

Фонд Б. Гмирі зареєстрований згідно чинного законодавства України, а заяву підписали члени управи — Ю. Сердюк (заступник міністра культури України І. Дзюби), О. Костюк (директор Інституту мистецтва, фолклористики та етнології ім. М. Рильського АН України), та Г. Принц (старший науковий співробітник Інституту економіки АН України).

Основна мета створення фонду — систематизація, дослідження та широке розповсюдження вокальної та епістолярної спадщини Бориса Гмирі.

Члени управи фонду: Сердюк Юрій, Герасименко Василь, Костюк Олександр, Кузнецов Олександр, Стецюк Роман, Сопільняк Юрій, Демиденко Андрій, Позняк Валентина, Буяльська Тамара, Клюкін Георгій, Канаши Володимир, Лупій Леся, Манойло Микола, Черкаський Леонід, Братішко Володимир, Тищенко Леся, Принц Ганна, Гмиря Віра Ангустівна (на зборах присутні були Іван Дзюба — міністер культури України, Петро Таланчук — міністер освіти, Борис Рогоза — редактор "Літературної України" та інші видатні особи).

У статуті фонду Бориса Гмирі сказано, що управа приймає нових членів на підставі письмової заяви. Членами фонду можуть бути громадяни України, іноземні громадяни, незалежно від їхнього політичного, соціального, релігійного статусу, віку чи статі, підприємства, установи, господарські організації, комерційні структури, фірми, асоціації і таке інше.

Засновниками Фонду є:

- Міністерство культури України;
- Міністерство освіти України;
- Міністерство зовнішніх економічних зв'язків України;
- Академія наук України;
- Державна телерадіомовна компанія України;
- Банк "Україна" АК;
- Український банк "Відродження";
- Вінницький політехнічний інститут;
- Редакція газети "Літературна Україна";
- Редакція газети "News from Ukraine";
- Сім'я П. Родака з Торонто (Канада);
- Сім'я Б. Гмирі:
 - дружина — Віра Августівна Гмиря,
 - Ганна Василівна Принц;
- Харківський інститут мистецтв.

Голова фонду Ганна Принц вже розпочала працю. Вона звернулася листовно до міністра культури України І. Дзюби та до віцепрем'єр-міністра М. Жулинського за моральною підтримкою, матеріальною допомогою та з проханням до міністрів взяти активну участь у реалізації статутових завдань, особливо у справі повернення Україні з Росії спадщини Гмирі.

Біля пам'ятника Б. Гмирі на Байковому кладовищі.

Читач "М.У." Василь Руденко з Торонто з племінницею Ольгою Шевченко — завідувачем Київського літературно-меморіального Будинку-музею Т. Г. Шевченка.

Київ, 1993 р.

(Проект пам'ятника — В. А. Гмирі, 1979 р.)

Ганна КАНИЧ

ЖУРАВЛИНІ ПІСНІ

Світлій пам'яті Б. Р. Гмирі

Журавель линув плавно увись,
Та на мить зупинивсь над скалою —
З піднебесся пісні розлились —
Вогонь сонця — любови і болю.

Кожен раз перед злетом своїм
Він кружляв понад рідним озерцем
І крилом доторкався землі,
Припадав до джерел її серцем.

Хтось над скалами бачив його,
Хтось курликання чув над землею,
Він обняв, кажуть, земля крилом
І піснями розплився над нею.

Журавлині пісні,
Невмиручі пісні
Передзвонами линуть по світі!
В кожній — голос землі,
В кожній — серце її,
В промінь сонця жагучий сповити.

Київ, 23.07.1981 р.

На Канадсько-Український фонд Бориса Гмирі пожертви склали:

Іван Данильченко	\$25.00
Олена Славченко (добр.)	\$30.00
Віра Ворскло (Ошава, Канада)	\$35.00
Варвара Кузик	\$40.00
Катерина Щербань	\$45.00
. в пам'ять Андрія Ліщини – \$25.00	
. у 15-у річницю смерті чоловіка Ілька та синів Анатолія і Віктора – \$20.00	
Марія і Григорій Романенки	
. замість квітів на свіжу могилу Надії Дубилко	
	\$50.00
Дмитро Кірев (Гошен, Індіана, США)	
(третя пожертва шановного читача)	
	\$50.00
Г. Е.	\$100.00
Євфросинія Літвінова	\$100.00
. в пам'ять Андрія Ліщини – \$30.00	

. в пам'ять Надії Дубилко – \$20.00
 . у 2-гу річницю упокоєння чоловіка св. п. Вікентія – \$50.00

Валентина і Петро Родаки	\$125.00
. в пам'ять Олександри Пригорницької, яка упокоїлась 23.05.1994 р. – \$50.00	
. в пам'ять Андрія Ліщини, який упокоївся 5.06.1994 р. – \$50.00	
. в пам'ять Надії Дубилко, яка упокоїлась 31.07.1994 р. – \$25.00	

Всім жертводавцям висловлюємо велике спасибі.

Листи і пожертви просимо надсилати на такі адреси:

BORYS HMYRIA FUND
 c/o Mrs. W. Rodak
 12 Minstrel Drive
 Toronto, Ontario
 M8Y 3G4 Canada

252001, Київ – 1
 Хрещатик 15, кв. 33
 Вірі Августівні Гмирі
 або
 Ганні Василівні Принц

ДОКІНЧЕНО "ХВИЛЮ НАЦІОНАЛЬНОГО ВІДРОДЖЕННЯ"

24 серпня 1992 року на проспекті "Свобода" у Львові відбулося урочисте відкриття і посвячення пам'ятника Тарасові Шевченку в першу річницю проголошення незалежності України. Про закінчення проєкту український громадський комітет будови пам'ятника Т. Шевченкові на чолі з головою д-р Василем Іваницьким подає наступне повідомлення.

Під кінець травня цього року львівські скульптори Володимир і Андрій Сухорські успішно закінчили в Аргентині оформлення "Хвилі національного відродження".

З цього приводу посол України в Аргентині д-р Віктор Пащук відвідав місцевість в Монте Гранде, де на українському цвинтарі згадані мистці трудилися на протязі останніх трьох років над завершенням цієї монументальної скульптури.

В товаристві д-р Пащука прибули голова будови пам'ятника Т. Шевченкові у Львові — д-р Василь Іваницький, голова Української центральної репрезентації в Аргентині інж. Юрій Іваник, голова Шевченківської фундації в Аргентині Ярослав Тракало і заступник посаdnика міста Монте Гранде. Були також присутні представники українських установ та українське громадянство.

У пляні — перевіз в Україну "Хвилі національного відродження" для її відлиття в бронзі, яка після закінчення буде важити приблизно 20 тонн і приєднання її до комплексу пам'ятника.

Д-р В. Іваницький повідомив присутніх, що "Хвиля" буде встановлена біля пам'ятника-статуї Тараса Шевченка у Львові на протязі 6–8 місяців, а її відкриття відбудеться в четверту річницю відновлення Української держави.

Біля пам'ятника Т. Шевченка і "Хвилі національного відродження". Зліва направо стоять: д-р Василь Іваницький, голова комітету; Ярослав Тракало, голова Шевченківської фундації; інж. Юрій Іваник, голова УЦР, заступник посаdnика міста Монте Гранде; д-р Віктор Пащук, посол України в Аргентині. По його обох боках скульптори Володимир і Андрій Сухорські. Останні два — Борис Вітошинський і Олександр Балук, члени Шевченківської фундації в Аргентині.

Монте Гранде, Аргентина, 1994 р.

НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ

(Спроба рецензії)

Всіх нас переслідують прикре ствердження, що українська мова забувається, а нові покоління можуть скоро зовсім перестати нею користуватися. Це ствердження однаково відноситься до тих, що живуть в Україні і тих українців, що живуть розкидані по всіх континентах нашої планети. Причин своєрідних багато й застановлятися над тим можна, але дискутувати тут, крім ствердження, не приходить. Замість безплідних суперечок маємо чергову спробу у книжковому виданні для дітей, що маю перед собою.

Великим порятунком у майже безвихідній нашій ситуації є відновлення державності України — нашої Батьківщини, що, можливо, за деякий час внесе справжнє оздоровлення в наші ряди, та приверне почуття пошани до рідної української мови. Слабі пробіски можемо вже спостерігати.

Передо мною книжка, під заголовком "Курчатко-жовтенятко вчиться рідної мови". Гарна кольорова зелено-жовта обкладинка привертає увагу, на ній квочка і курчата. Поглянемо, що там за тою цікавою обкладинкою. Варті уваги великі й чіткі ілюстрації на цілу альбомного формату сторінку, а їх аж 17 та ще 10 менших розмірів, крім двосторонньої обкладинки. Зацікавлення зроблено, а тепер можна познайомитись із змістом.

Куряча родина живе свobodно на подвір'ї. Мама квочка має 10 малят, яких навчає курячих звичаїв і мови. Одне малю неслухняне і само вирушає в дорогу, щоб знайти кращу за курячу мову. У своїй мандрівці має різні пригоди з каченятами і качкою, коровою і телям, песиком, котиком, мишкою, конем і жабами та їх питомими звуками, але, не знайшовши кращої за курячу мову, вертається в родинне середовище курей.

Всі персонажі звірят є дітям давно знайомі, а що добре ілюстровані — тим більша заохота зі змістом. Сприяє тому ще виразний друк на доброму крейдяному папері. На мою думку, видання — чудове, бо дає різні можливості його використання, що напевно зацікавить передшкільнят і дітей початкових класів школи, а то й дещо старшеньких.

При всіх більших ілюстраціях є поміщений хрестиківий — двокольоровий взір, який можна використати для вишивки чи розмалювання, що пересічний дитині дає додаткове вдовolenня і заняття.

Всі ілюстрації у цьому виданні представлені рисунком, а якби їх уважно виповнити кольорами, то справді користь була би велика для працьовитих дітей. Мені вважається можливим, щоб найперше поступово за-кольоровувати в цілій книжечці курчатко-жовтенятко (що є майже на кожному рисунку), пильнуючи щоб колір не виходив поза рисунок. Це можна поступово переносити й на інші зображення при великій пильності та терпеливості, до якої звикає дитина, та що залишиться їй на ціле майбутнє життя.

Видання це можна використати для читання, оглядання ілюстрацій, їх кольорування, а взори до вишивання або доповнення другим довільним кольором. Правда, що видання цікаво обдумане для дітей відомою авторкою і дитячою письменницею. Отож і про неї.

Текст до видання написала Леся Бризгун-Шанта добре znana з декількох раніших видань. Вона докладно обізнана із зацікавленням дітей, бо сама давніше успішно вчителювала. Докладніше про авторку є на останній сторінці видання, тому повторення тут зайве. Там же, особно, і про Христину Мізур, що ілюструвала це цінне видання.

Книжка друкована у видавництві отців Василіян у Торонто 1993 року. Вона вже давно є на полицях книгарень і треба надіятися, що там довго не залежить, а потрапить у дитячі руки, та, можливо, відтягне їх від довгого сидіння при телевізії. Українській дитині треба готуватися на патріота своєї батьківщини, а в телевізійних передачах цього обмаль.

До серії "Курчатко-жовтенятко" належать "Мандрівка курчатко-жовтенятка" та "Слава курчатко-жовтенятку". Обидві ілюстровані згаданою Христиною Мізур.

IV МУЗИЧНИЙ КОНКУРС ІМЕНИ СТАНІСЛАВА ЛЮДКЕВИЧА

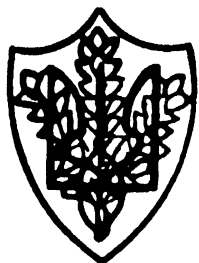
під патронатом
Ради справ культури
Світового конгресу українців
відбудеться

29 вересня – 30 жовтня
ТОРОНТО – 1995 – КАНАДА

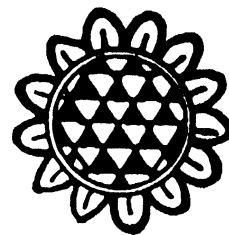
КАТЕГОРІЇ:
ФОРТЕПІАНО
СКРИПКА
СОЛЬОСПІВ
БАНДУРА

ЗГОЛОШЕННЯ до 1 червня 1995 р.
на адресу:

UKRAINIAN MUSIC FESTIVAL
209 Riverside Drive
Toronto, Ontario
M6S 4A8 Canada
Phone: (416) 762-9158
Fax: (416) 278-2246

СТОРІНКА ЮНОГО ОДУМУ

Максим РИЛЬСЬКИЙ

РІЧКА

Хлюпоче синя річка —
Ой річка, ой ріка!
Юрба нас невеличка,
Зате ж бо гомінка!
І співи тут, і крики,
І радість тут, і сміх,
А вколо, як музики, —
Гурти пташок дзвінкх.
І кожна ж то співає,
І кожна поклика:
"Ой небо, ой безкрає,
Ой річка, ой ріка!"
Он рибки затремтіли,
Пливуть із глибини.
Коли б співать усіли,
Співали і вони.
А так за них співає
Компанія лунка:
"Ой небо, ой безкрає,
Ой річка, ой ріка!"
В дитячому садку ми
Пригадуєм той день,
І знов дзвенять нам шуми
Веселих тих пісень.
Хай осінь, хай тумани,
А пісня та дзвінка
Ніяк не перестане:
"Ой річка, ой ріка!"

Платон ВОРОНЬКО

ОЛЕНКА МАЛЕНЬКА

— Оленко маленька,
Чому ти раденька?
— Бо в мене весела рідня.
— Чому в тебе очі
Такі голубенькі?
— На небо дивлюся щодня.
— Чому це у квітах
У тебе сукенка?
— В квітник я ходжу по росі.
— Розумна Оленко,
Чому ж ти маленька?
— Тому я маленька,
Що звуся Оленка, —
Оленки маленькі усі.

"Журавлик", Харків, Україна.

Дівчинка Оленка з України.

МОЛОДЬ — МАЙБУТНЄ НАЦІЇ!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Св. п. АНДРІЙ ОЗИМЧАК

Оквил, Канада

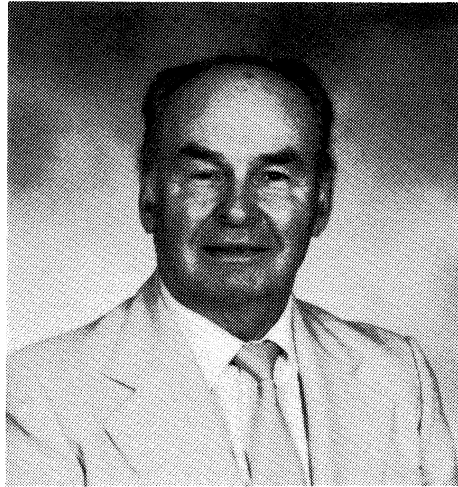
У місті Оквил, поблизу Торонто, 29 березня 1994 р. несподівано (на удар серця) упокоївся св. п. Андрій Озимчак, проживши 73 роки. Залишив у смутку горем прибиту дружину Валентину, з якою прожив 43 роки; доню Ярину, синів Леоніда, Віктора, зятя Василя, невістку Оксану та трьох внуків, Павла, Петра і Таню, яких покійний дуже любив; брата Сергія з родиною на Україні, багато племінників, дальшу рідню в Канаді, Америці, Україні.

Народився Андрій Озимчак 10 листопада 1920 р. в селі Будилка, Сумської області. Тяжке життя мав покійний. В молодому віці пережив багато страхіть: шестирічним залишився сиротою (помер батько), пережив голод 1932–1933 років, колективізацію, ежовщину та інші репресії. В час війни німці насильно забрали його на роботу в Німеччину, а в 1947 році св. п. Андрій виїжджає до Бельгії на працю в копальні. Одружився в 1951 році з Валентиною та разом приїхали в Канаду до м. Торонто, а за кілька місяців поселились в Міссіссага, де прожили 16 років. 1967 року купили землю в селі Вайнленд, збудували хату і помалу працювали. Покійний також працював електриком в компанії Онтаріо Гайдро.

Св. п. Андрій належав до української Православної церкви в Торонто, а пізніше в Гримзбі, де був багато років секретарем у громаді. Він допомагав писати ювілейну книжку про працю і розвиток громади.

Покійний знав "Кобзаря" напам'ять. Любив писати листи, оповідання до часописів чи журналів. Листувався з радіо "Україна" і слухав українські передачі на радіо.

Як пішов на пенсію, переїхав до Оквил і вклав багато фізичної праці на оселі "Київ", що теж міститься в Оквилі.

У похоронному заведенні відправлено було дві панахиди за спокій душі покійного. Похорон відбувся в православному соборі св. Димитрія у Лонг Бренч з участю настоятеля собору отця Володимира Макаренка. Отцеві допомагав дяк Мартин. Поховали покійного на українському цвинтарі св. Володимира в Оквил біля Торонто.

Замість квітів на свіжу могилу св. п. Андрія Озимчака присутні склали пожертви на допомогу дітям Чорнобиля. На тризні, яка відбулася в залі під церквою, висловили співчуття родині: отець В. Макаренко, інж. М. Качура та інж. Л. Ліщина. Жінкам, які приготували поминальний обід, всім родичам і знайомим родина щиро дякує.

Нехай канадська земля буде йому легкою, а пам'ять про нього завжди з нами. Вічна пам'ять Андрію Озимчуку!

Дружина Валентина,
Оквил, Канада.

У пам'ять Андрія Озимчака пожертви на нев'янучий вінок — на журнал "М.У." склали:

Валентина Озимчак	\$50.00
Володимир і Люся Тимошенко	50.00
Юрій і Тетяна Головатенко	40.00
Василь і Ярина Тутка	30.00
Віктор і Оксана Озимчак	30.00

Співчуття з України
Валентині Озимчак

Дорога та рідна нам,
далека родинно!

На велику нашу печаль те, про що ми почули на початку квітня, підтвердилось. Прийшов на радіо "Україна", його шефу, лист від слухачки з Канади, де вона, начебто Ваша сусідка, повідомляє, що Андрія Івановича не стало ще в березні.

Ми, вся наша родина, мама — сестра Андрія Івановича — вона так чекала його! — пан Олександр Дикий — керівник радіо, мій друг композитор Ігор Якубовський, з яким ми свого часу виступали в ефірі для Вас, глибоко сумуємо разом з Вами, співчуваємо Вам у цьому тяжкому і такому передчасному горі. Хай Господь Бог прихистить у земних турботах Вас усіх, а любого Андрія Івановича, чудову людину, справжнього християнина і патріота рідної землі не обійде своєю небесною увагою і вічною любов'ю. Ми ж будемо всі, хто дотикнувся до дум і справ Андрія Івановича, пам'ятати його завжди, допоки житимемо на світі. Земля ж йому пухом і царство небесне, вічне.

Анатолій,
23.05.1994 р.

Дружині Валентині та всій рідні св. п. Андрія Озимчака висловлюємо найсердечніші співчуття.

За підтримку журналу дякуємо, а пам'ять покійного хай завжди буде між нами.

Редакція та адміністрація журналу "Молода Україна".

Бл. п. АНДРІЙ ЛІЩИНА

ТОРОНТО, ОНТАРІО, КАНАДА

Народився св. п. Андрій Ліщина 4 липня 1909 року в родині Митрофана Ліщини і Ганни (Стеблини) в селі Ганнівка, 40 км. на північ від Кривого Рогу, близько Жовтих Вод. Був 7-ий з 11-ти дітей.

Батько його походив з козацького роду, займався господарством. Був добрим господарем, тяжко працював.

У 1929 році батька розкуркулили, а все майно забрали в колгосп. Батька і матір з чотирма дітьми вивезли на північ. Батько там і помер. Найстаршого брата Феодосія більшовики розстріляли в 1921 році за те, що служив у армії Петлюри.

Св. п. А. Ліщина під час розкуркулення вже був учителем. Закінчив Педагогічний інститут в Нікополі. Щоб не вивезли і його, він утік у село Чорбівку недалеко Кобеляк на Полтавщині. Там рік учителював. Познайомився з молодою місцевою вчителькою Вірою. Одружився. Але не почувався безпечно. Тому в 1930 році з дружиною і немовлям на руках виїхали в Донбас. Там вчителювали в малих селах Гришинського і Добропільського районів. Народилося ще двоє дітей. Тут їх і застала війна 1941 року, яка принесла багато горя і переживань.

У вересні 1943 року Андрій Ліщина з дружиною і трьома дітьми та з братом Касяном і його дружиною Феодосією залишають рідні землі і їдуть возами на захід. Після того як проїхали 1500 км., у серпні 1944 року німці в Словаччині забрали коней, а їх разом з іншими повезли товарними потягами на рабську працю в Німеччину, в провінцію Баварію. Там покійний з дружиною і старшим (14-ти літнім) сином працювали на фабриці до кінця 2-ої Світової війни, себто до травня 1945 року, коли американці їх визволили від фашистів. Брат Касян з дружиною теж працювали на цій фабриці.

Під час примусової репатріації св. п. А. Ліщину американські воїни схопили і повезли до табору, звідки мали везти "на родину". Але

йому пощастило вирватись і повернутися до своєї родини.

Опісля, три роки жив з родиною в таборі (ДП) для переміщених осіб біля Мюнхена. Там спочатку працював у гаражі американських воїнів, а опісля в місцевій українській кооперативі, де продавалася українська преса й таке інше.

У червні 1948 року А. Ліщина переїжджає з родиною до Канади, в провінцію Альберта, працювати по контракту на цукрових буряках. Три роки пізніше вони переїжджають до Торонто, де покійний прожив 43 роки — до кінця свого трудовитого життя. До пенсії працював на будовах, а також 22 роки працював на курсах українознавства ім. Ів. Котляревського при катедрі св. Володимира. З них п'ятнадцять років був директором курсів, належав до шкільної ради. Увесь час був членом катедри, деякий час був секретарем управи, належав до організації СУЖЕРО.

Св. п. Андрій Ліщина ще з дитинства мріяв стати лікарем, але через те, що був сином розкуркуленого, дорога до цієї професії була йому закрита. Проте медициною він цікавився до кінця свого життя. Охоче дискутував про сучасні досягнення в медицині. Цікавився літературою, знав напам'ять багато віршів Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Котляревського.

Грав на скрипці, любив музику і дуже любив українські пісні. Уже навіть, коли тяжка недуга прикувала його до ліжка, син грав йому в лікарні пісні "Черкаських козаків".

Хоч йому подобалися всі пісні цього ансамблю, "Молитву Кальнішевського" він особливо любив.

За тиждень перед смертю А. Ліщина питався, що діється в Україні. Він помер переконаним, що на даному етапі історії України найкращим президентом для неї є і повинен бути хоч ще пару років Леонід Кравчук.

Покійний залишив у глибокому смутку дружину Віру, з якою прожив 65 років, синів Леоніда і Едуарда та дочку Зіну з родинами, невісток Раїсу і Беті та зятя Фреда.

Залишив внуків: Віктора Ліщину з дружиною Олею, Тараса і Світлану Ліщинів; залишив внучку Лесю Ларсен і правнука Корі; залишив внуків Андрійка, Олександру, Анну й Антона Езекиєлс.

Залишив брата Касяна з дружиною Феодосією в Чикаго, ближчу і дальшу родину в Україні, сватів та багатьох приятелів і знайомих в Канаді. Залишив у смутку кумів Іллю і Раїсу Темертеїв в Торонто, з якими їхав возами через цілу Україну і з якими працював в Німеччині.

Помер А. Ліщина, після короткої, але тяжкої недуги, в неділю, 5-го червня 1994 р., не доживши місяць до 85 років. Панахиди, при великій кількості присутніх, відбували у похоронному заведенні "Кардинал", 6 і 7 червня, отці Петро Бублик і Юрій Гнатів. На другій панахиді співав катедральний хор, диригент Нестор Олійник. У середу, 8-го червня, тіло покійного було перевезене до катедри св. Володимира, де отці Петро Бублик і Федір Легенюк довершили похоронні відправи. Біографічний нарис про покійного подав о. П. Бублик.

Похоронений св. п. Андрій Ліщина на українському цвинтарі св. Володимира в Оквил, близько Торонто. Над гробом прощальне слово сказали о. Ф. Легенюк і син покійного — Леонід.

Після поховання відбулась тризна у культурному центрі св. Володимира, якою провадив Віктор Ліщина. На тризні склали співчуття і промовляли: о. Ф. Легенюк; Петро

Родак (від ОДУМ—у та одумівських журналу і радіопрограми); Ілля Темертей; Іван Перепадченко; Михайло Гава (від вчителів при катедрі св. Володимира); Віктор Павленко (від шкільної ради Торонто і Світової координаційної виховно—освітньої ради при Світовім конгресі українців); Микола Підлісний (від СУ—ЖЕРО); Петро Шкурка (від громади св. Володимира); Павло Макогон (від братства св. Володимира); Віра Новицька (односельчанка). Від онуків, спогади про свого дідуся сказали Тарас Ліщина і Андрій Езекієлс.

Подяку отцям, хоріві, диригенту, дякові, всім, хто прислав вінки, всім, хто висловив співчуття, всім, хто склав пожертви на церкву та інші добродійні цілі, і всім, хто допоміг родині в скорботний час відпровадити в останню дорогу чоло—

віка, батька, дідуся і прадідуся, склали дружина Віра і син Леонід.

Було зложено на нев'янухий вінок 3,510 дол. (з них 1,470 дол. на фонд Дітям Чорнобиля; 1,400 дол. на катедру св. Володимира; 515 дол. на журнал "Молода Україна"; 100 дол. на газету "Вісник"; і 25 дол. на радіопрограму "Молода Україна").

Хай канадська земля буде св. п. Андрію Ліщині легкою, а пам'ять про нього хай буде завжди між нами.

Л. Ліщина

Замість квітів на свіжу могилу св. пам'яті Андрія Ліщини, що упокоївся в Торонто, пожертви на журнал "Молода Україна" склали: Леонід і Раїса Ліщина,

Торонто, Онт.	\$100.00
Ілля і Раїса Темертей,	
Торонто, Онт.	100.00

Микола і Оля Співак,	
Лондон, Онт.	50.00
Петро Цехош, Торонто, Онт.	40.00
Нестор Михальчук,	
Торонто, Онт.	30.00
Валентина Кіт, Оттава, Онт.	25.00
Іван і Надія Данильченко,	
Міссіссага, Онт.	25.00
Валентина Озимчак,	
Оквил, Онт.	20.00
Віра Новицька, Лондон, Онт.	20.00
Пилип Супрун, Торонто, Онт.	20.00
М. О.	20.00

Редакція й адміністрація журналу "Молода Україна" висловлюють редакторів Леонідові Ліщині та його родині щирі сердечні співчуття.

Всім жертводавцям висловлюють подяку за підтримку.

Вічна пам'ять покійному Андрієві Ліщині. Нехай канадська земля буде йому легкою.

ЖЕРТВОДАВЦІ НА РАДІОПРОГРАМУ "МОЛОДА УКРАЇНА" В ТОРОНТО

(за січень—серпень 1994 р.)

(січень—березень)

Катерина Щербань	\$20.00
Іван Данилюк	25.00
Віра і Андрій Ліщини	25.00
Поліна і Володимир	
Дмитренки	50.00
Союз Українок Канади,	
відділ ім. кн. Ольги	
(голова О. Латишко)	50.00
Марія Квас	100.00

(в пам'ять Семена Родака)

Євгенія і Тиміш Таборовські	15.00
Марія і Григорій Романенки	50.00

(на нев'янухий вінок)

Добр. Олена Славченко	
(у 9—у річницю упокоєння	
о. прот. Тараса Славченка)	20.00
Ліза Звірховська	
(в пам'ять чоловіка,	
батька і дідуся Олексія)	50.00
Марія Квас	
(у 12—у річницю смерті	
дорогого чоловіка	
св. п. Йосипа Кваса)	100.00

(на нев'янухий вінок св. п.

Валентина Добровольського)

Євгенія і Тиміш Таборовські	20.00
Євфросинія Літвінова	25.00
Михайло і Євфросинія	
Галібар	50.00
Надя Добровольська	100.00

(квітень—червень)

"Муза" — Український	
Драматичний Ансамбль	
(мистецький керівник	
М. Гава)	15.00
Соня Лемеза	
(в пам'ять недавно спочилого	
чоловіка Михайла, який	
упокоївся на 71 році життя	
10.04.1994 р.)	25.00
Євгенія і Тиміш Таборовські	
(з нагоди Христового	
Воскресення)	50.00
Марія і Григорій Романенки	
(у пам'ять Теодора Хохітви,	
який упокоївся 1.05.1994 р.)	50.00

(в пам'ять Андрія Ліщини)

Броніслава Тимошенко	25.00
Марія і Григорій Романенки	50.00
Галина і Василь Шапка	
(у 40—ий день смерті св. п.	
А. Ліщини, який упокоївся	
5.06.1994 р.)	20.00

(липень—серпень)

Євгенія і Тиміш Таборовські	
(на нев'янухий вінок	
св. п. Надії Дубилко)	20.00
Катерина Щербань	
(у пам'ять Надії Дубилко,	
яка упокоїлась 31.07.1994 р.)	20.00
Микола Костюк	30.00
Анна і Андрій Качевські	90.00

За фінансову підтримку всім жертводавцям щиро дякуємо.

Керівник і диктори
ОДУМ—івської радіопрограми
"Молода Україна".

Високоповажаний
пане Л. Ліщина!

Повідомляю Вас, що я отримав всі числа "М.У." за 1993 рік включно з ч. 423 за січень-лютий 1994 р., і висловлюю Вам щирю подяку. Слід відмітити, що журнали були обширними, виглядом зразковими, інформаційні матеріали — актуальні й цінні.

Що Україна перший раз в днях 12-27.02.1994 року під час світової зимової олімпіади в Ліллегаммер, Норвегія, виступила офіційно як незалежна держава під своїм власним блакитно-жовтим прапором — величезне досягнення, а молода українська спортсменка Оксана Баюл, яка у дуже тяжкому змаганні здобула золоту медаль для України, повністю заслужила величезну подяку зі сторони всіх українців світу.

Надіюсь, що і журнал "М.У." також належно вишанує її та інших членів української олімпійської команди відповідним матеріалом та фотознімками, бо журнал "Молода Україна" є для української молоді і я вважаю, що треба час від часу подавати інформації про український спорт як на Україні, так і в діаспорі.

В цьому листі пересилаю свою чергову передплату на журнал на 1994 рік і пожертву (разом 20 амер. дол.). Крім того пересилаю добровільну грошову пожертву в сумі 20 нім. марок на пресфонд "М.У." від мого батька Валентина Стадніченка.

Щиро бажаю Вам та всім співпрацівникам багато успіхів, доброго здоров'я та всього найкращого.

Слава Україні!

З глибокою пошаною

Едуард Стадніченко,
Любек, Німеччина,
12.03.1994 року.

Шановний пане
Едуарде Стадніченко!

За листа, пожертву і побажання щиро дякуємо. Вдячні Вам і ми, за повідомлення про отримання жур-

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

налів — значить пошта працює добре.

Інформації про спорт на сторінках журналу "Молода Україна" радо друкували б, та, на жаль, немає в нас спортивного редактора. Все ж таки, Оксану Баюл — Олімпійську чемпіонку XVII-их Зимових ігор 1994 року ми вітали на сторінках журналу в ч. 424-ім, а в ч. 423-ім подали загальні інформації про Олімпійський комітет. Нижче друкуємо вірш присвячений Оксані Баюл.

Редакція.

Яр СЛАВУТИЧ

ОКСАНІ БАЮЛ

Якби то знала дорога бабуся,
То ще б років чотири пожила,
Допоки внучка, збіднена дотла,
Усім спортсменам скаже: — Поборюся! —

На жаль, не знатиме того й матуся,
Як тихомирна донечка мала,
Зростаючи, вікінгів перемогла:
— У чемпіона знов перевернуся! —

Вони не знатимуть. І батько теж.
Бо їх забрала з людських безбереж
Карга з косою, люта й неблаганна.

Однак узнав увесь широкий світ,
Як січеславка з іменем Оксана
Завоювала олімпійський цвіт.

25 лютого 1994 р.,
тріумфуючи від успіхів
ковзанярки, чемпіонки світу.

Шановна пані Валентино Родак!

... "Молоду Україну" обов'язково висилайте мені. Хай тут у Гошені горить сире, мокре, а журнал таки одержить мою передплату.

Здоровлю Вас на все добре.

Дмитро Кірев,
22.05.1994 р.,
Гошен, США.

Шановний пане Кірев!

За Вашу моральну підтримку щиро дякуємо, як рівнож за листа з пожертвою на фонд Бориса Гмирі.

Вам бажаємо міцного здоров'я. Хоч Вам 80 і хворієте, не піддавайтеся хворобі.

Редакція та адміністрація.

Чікаго, 12 серпня 1994 р.
Дорога "Молода Україно",
дорога пані Валентино!

Із-за високих гір, із-за широких полів, з-за глибоких морів, іду, біжу, поспішаю, свою велику радість Вам сповіщаю: Я отримав найцінніше, найдорожче моєму серцю число "Молодої України" (425)!

Вклоняюся низько й сердечно дякую Вам, пані Валентино і панові Остапові Луневі за безцінний дар — найдорожчу фотографію, що мені довелося бачити за все життя: особи, що з'їхалися на відкриття пам'ятника Батькові нашої літератури Іванові Котляревському в Полтаві 1903 року. Та ще й з іменами висвітлених!

Ця світлина — це перлина. Вона відновлює почуття гордості, посилює духовність. На ній цвіт тих, що ту духовність творили. Отже — це творці непроминального. Радісно мені!

Висилаю швиденько передплату і ще 25 дол. "Молодій Україні" "на горішки".

З радісним привітом

Дмитро Грушецький.

П.С. Ми були б дуже раді, якщо б Ви нам прислали одну фотографію для Полтавського товариства. Пригадуєте, ми почали наш радіомонтаж про митрополита Липківського саме цією великою подією — відкриття пам'ятника в Полтаві.

Шановний пане Грушецький!

Приємно почути, що ч. 425 "М.У." Вам сподобалось, особливо фото з учасників свята в Полтаві 1903 року.

Подяка належить Остапові Луневі зі Львова, який мені прислав фото з іменами. Признаюсь, що й я доклала чимало часу в порядкуванні імен в журналі, щоб відзначити 225-літній ювілей І. Котляревського.

Дякую за щирі слова та за пожертву в сумі 25 дол. на підтримку журналу.

З приємністю висилаю фото для Полтавського товариства.

З пошаною Валентина Родак.

До редакції "Молода Україна".
Вельмишановні!

Пересилаю передплату на журнал "Молода Україна" від Сестрицтва св. Ольги при парафії св. Андрія, метрополії Вашингтону для гуртка молоді в Дніпропетровську.

"Молода Україна" цікава і, головне — має дуже актуальні матеріали про Україну і з України, які дуже корисні для національного пробудження молоді в Україні.

Також прийміть, будь ласка, пожертву (25 дол.) на пресовий фонд "М.У." від П. і О. Матула в пам'ять мами Варвари Діберт. Вона завжди любила читати "Молоду Україну".

Бажаємо вам успіху у вашій корисній праці.

З пошаною

Ольга Матула,
Потомак, США,
9-го серпня 1994 р.

Шановна пані Ольго!

Прийміть наші щирі співчуття з приводу смерті Вашої мами, а нашої читачки, св. п. Варвари Діберт. Нехай американська земля буде їй легкою. Вічна їй пам'ять!

За пожертву на пресовий фонд і за передплату для гуртка молоді в Дніпропетровську щиро дякуємо. Висилаємо журнал ч. 426 на подане Вами прізвище й адресу.

Редакція й адміністрація
журнала "Молода Україна".

До адміністрації журналу
"Молода Україна".

Вельмишановна пані Корець!

Пересилаю передплату на журнал "Молода Україна" на два роки.

Також додаю на пресовий фонд 30 дол. в пам'ять світлої пам'яті Андрія Ліщини від А. та М. Гавриш.

Бажаю Вам міцного здоров'я.

Алла Гавриш,
Торонто, Канада,
19 вересня 1994 р.

Щиро дякуємо за пожертву в пам'ять А. Ліщини.

Редакція й адміністрація
"Молодої України".

Шановні ОДУМ-івці!

Приємно згадувати вас і приятелів організації ОДУМ за добру і відповідальну працю з дітьми і молоддю в минулому. Багатьох вас згадую за добрі діла і вчинки на користь організації, до якої посилали дітей, хоч дехто вже відійшов у кращий світ.

Ось Данило Завертайло був відданий, енергійний ОДУМ-івець, за своє коротке життя зробив багато добра. Дмитро Співак, молодий чоловік, лишень починав жити і скоро відійшов від нас. Пригадую, як ми всі влаштували перші зустрічі на оселі "Україна", а Дмитро привозив повне авто кукурудзи і варив у казані, а ми всі зі смаком її споживали. Ось Віталій Бендер: скільки розумних статей він написав та лишив гарну пам'ять про себе. Пригадую Федора Подопрігору і Григорія Мороза, як вони вдвох на з'їздах чи на пікніках, з усмішкою на устах старались продати книжки, журналі і познайомити людей з життям і долею України. Згадую покійного Луку Кислюка, котрий дуже дбав за ОДУМ-івців і щедро дарував на таборі потреби. Коли мені приходилось працювати на кухні на оселі "Україна" під час таборів, то пригадую Василя Тацюка, який в той час щось завжди робив на оселі безкоштовно. І ось, коли я його кликала на обід (сам він ніколи не приходив обідати), то він казав: "Ну, добре, молодиче, що ти і мене згадала" і був дуже задоволений, що його покликали, не забули. А коли помер, то все своє майно записав на українські цілі.

Згадую Ольгу Співак (маму Миколи Співака). Скільки вона зі своїм чоловіком потрудились на оселі "Україна"! Садити город, а потім городину несли нам на кухню. Згадую і батьків Ольги Співак. Родина Жидовка також вкладали з любов'ю свою працю. Ці люди були веселі, ніякої праці не цурались і я рада, що знала таких людей. Вони своїм ентузіазмом почали нам будувати оселю і провадити табори.

Згадую і батька Валентини Родак, Вікентія Літвінова, який також немало потрудився для добра на-

ших українських дітей. Згадується Микола Ющенко — завжди щось направляв на оселі "Україна", і нам, жінкам, з радістю допомагав, коли треба було щось у кухні зробити. Був він веселою вдачею.

Це згадала тих людей, яких уже немає між нами, а вам ВСІМ ще живим трудівникам, які не за гроші, а з любови до дітей ОДУМ-івців ішли працювати і жертвували свій час — ДЯКУЮ. На кінець я сердечно дякую всім трудівникам журналу "Молода Україна", що на протязі багатьох років віддаєте свій час, гроші і здоров'я для таких читачів, як я. Я особисто вдячна всім вам за ваш великий труд, а також висловлюю своє велике співчуття невідомій трудівниці ОДУМ-у і Церкві пані Катерині Щербань, яка в цьому році поховала двох синів Анатолія і Віктора. Вічна їм пам'ять.

Замість квітів на могили спочилих висилаю чек на 100 доларів.

Олена Лисик,
Ошава, Канада.

**ЧИ ВИ
ВІДНОВИЛИ ВЖЕ
ПЕРЕДПЛАТУ
НА 1995 РІК ?**

**ЧИТАЙТЕ
"МОЛОДУ УКРАЇНУ"
і
ПОШИРЮЙТЕ
ЦЕЙ ЖУРНАЛ
МІЖ
СВОЇМИ РІДНИМИ
і
ЗНАЙОМИМИ !**

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "МОЛОДОЇ УКРАЇНИ" ПОЖЕРТВУВАЛИ:

В. Косогор, Кристал Лейк, Ілл., США.	\$250.00	П. Супрун, Торонто, Онт.	15.00
Філія ОДУМ, Дейтройт, Міч., США.		Г. Равриш, Торонто, Онт.	10.00
Переслав А. Смик	50.00	С. Боженко	10.00
Замість квітів на могили світлої пам'яті М. Лемези, А. Ліщини на нев'янучий вінок пожертви склали:		М. Балдецький, Вестон, Онт.	5.00
Г. Савранчук	50.00	Т. Педенко, Лондон, Онт.	5.00
К. Щербань	50.00	Приєднали передплатників:	
З. і І. Корець	25.00	Сестрицтво св. Андрія, Міннеаполіс, Мін.	1
Д. Грушецький, Рівер Гров, Ілл., США.	25.00	К. Щербань, Торонто, Онт.	1
У 40-ий день смерті сл. п. Андрія Ліщини на нев'янучий вінок пожертви склали:		Жертводавцям і прихильникам "Молодої України" щира подяка.	
О. і Л. Харченки	25.00	<i>Редакція і адміністрація "М.У."</i>	
Г. і У. Шапка	20.00	* * *	
М. Ющенко, Лондон, Онт.	25.00	На музей ім. Гната Хоткевича в	
В. Ворскло, Ошава, Онт.	25.00	Харкові пожертву в сумі 100 дол.	
О. Ромас, Ляшін, Кв.	15.00	склали Валентина і Петро Родаки:	
		— в пам'ять Теодора Хохітви,	
		який упокоївся 1-го травня 1994	
		року в Торонто — 50 дол.	

— у 2-гу річницю упокоєння до-
рогого батька і дідуся св. п. Вікентія
Літвінова — 50 дол.

Редакція та адміністрація жур-
нала "Молода Україна" висловлю-
ють родині св. п. **Теодора Хохітви**,
дружині Марії та дочці Ліні Дрозд
щирі співчуття з приводу смерті
їхнього чоловіка, батька, дідуся.

Нехай канадська земля буде йо-
му легкою.

Вічна пам'ять Теодорові Хохітві.

* * *

Некролог про покійного Т. Хо-
хітву подамо в наступному числі
"Молодої України".

Ліна КОСТЕНКО

* * *

*Осінній день, осінній день, осінній !
О синій день, о синій день, о синій !
Осанна осені, о сум ! Осанна.
Невже це осінь, осінь, о ! — та сама.
Останні айстри горілиць зайшлися болем.
Ген килим, витканий із птиць, летить над полем.
Багдадський злодій літо вкрав, багдадський злодій.
І плаче коник серед трав — нема мелодій.*

ЛИСТИ ВІД РАДІОСЛУХАЧІВ

* * *

Шановні диктори!

У світлу пам'ять нашого дорогого зятя Валентина
Добровольського прийміть наш скромний дар (\$50.00)
на радіопрограму "Молода Україна", яку ми завжди
слухаємо з великим задоволенням і щиро бажаємо до-
брих успіхів на довгі, довгі роки!

Остаємось з глибокою пошаною

Михайло і Євфросинія Галябар.

* * *

Шановна пані Валентино Родак!

Прийміть найщирішу подяку від родини Добро-
вольських: дружини Лесі, сина Андрія, донечки
Оленки, брата Володимира та мами Надії за Вашу до-
бру пам'ять і теплосердечні слова за нашого найдо-
рожчого Валентина, який відійшов від нас занадто

рано. Для нас він є живий, завжди буде між нами, він
тільки поїхав в далеку подорож і скоро вернеться.

Просимо прийняти від нас невелику, але щи-
росердечну пожертву. Нехай милостивий Господь
тримає Вас під своєю опікою і допомагає Вам у Вашій
тяжкій праці.

З пошаною до Вас

Надія Добровольська.

* * *

Родині св. п. Валентина Добровольського вис-
ловлюємо найсердечніші співчуття з приводу передчас-
ної смерті дорогої їм людини.

Хай канадська земля буде йому легкою, а пам'ять
про нього завжди з нами.

За пожертви щиро дякуємо.

Керівник Петро Родак і диктори
радіопрограми "Молода Україна".

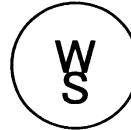
MOLODA UKRAINA

**Ціна 3.00 дол.
в США і Канаді**

If not delivered please return to:
Box 40, Postal Station "M"
TORONTO, ONT., CANADA
M6S 4T2

N. - J. SPIVAK LTD.

1158 Wonderland Road
LONDON, ONTARIO
N6L 1A6
(PRE-MIX CONCRETE)

LENNOX

DEALER

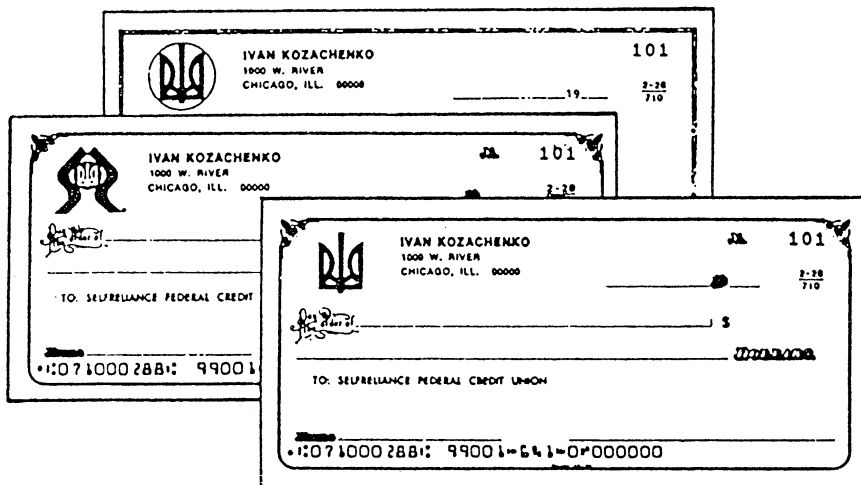
SNIH

HEATING & COOLING LTD.
LONDON, ONTARIO

WALTER SNIH
President

Telephone
(519) 649-4964

"УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ"

**УКРАЇНСЬКІ ЧЕКИ
(ДРЕФТИ) та інші чеки
МОЖНА ДІСТАТИ
В УКРАЇНСЬКИХ
КРЕДИТОВИХ
КООПЕРАТИВАХ.**

**КООПЕРАТИВНІ ЧЕКОВІ
КОНТА Є КРАЩІ
ЯК ЗВИЧАЙНІ ЧЕКИ.**

**Українська
Федеральна Кооперативна Каса
"Самопоміч"
Selfreliance
Ukrainian Federal Credit Union**

- Трансакції є безкоштовні.
- Не вимагаємо мінімального сальдо на конті.
- Перших 150 дрефтів даром, при відкритті нового дрефт конта.
- Заробляють дивіденду.
- Дрефти мають копії.

2351 W. Chicago Ave.

Chicago, Ill. 60622

Tel.: (312) 489-0520